

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Over de bevoegdheid van de burgerlijke rechter en van de Raad van State in zaken van herstelvergoeding

Artikel 7, § 1, lid 1 van de wet van 23 December 1946, houdende instelling van een Raad van State, bepaalt het volgende :

« Telkens wanneer er geen ander bevoegd rechtscollege bestaat, neemt de afdeling administratie kennis van de aanvragen om herstelvergoeding betreffende een buitengewone schade welke ontstaan is uit een door den Staat, de provincie, de gemeente of het koloniaal gouvernement genomen of gelasten maatregel, deze moge normaal, gebrekkig of met vertraging zijn uitgevoerd. De afdeling administratie spreekt zich, bij wege van gemotiveerd advies, uit naar billijkheid, rekening houdende met de omstandigheden van openbaar en privaat belang. »

In deze tekst worden voorwerp en oorzaak van de aan de Raad van State te onderwerpen geschillen vrij duidelijk omschreven. Ook blijkt daaruit dadelijk hoezeer het optreden van deze instelling verschilt van dat van de gewone rechtbanken.

Het delicate gedeelte van de tekst ligt in de eerste woorden : « Telkens wanneer er geen ander bevoegd rechtscollege bestaat ». Daarin wordt de bevoegdheid van de Raad van State niet op positieve, doch op negatieve wijze bepaald. Het geldt alzo een residuele bevoegdheid (*compétence résiduaire*).

In deze studie wordt getracht, de wederzijdse bevoegdheden van burgerlijke rechter en Raad van State nader te formuleren. Het is namelijk in hoofdzaak tussen deze beide instanties dat de bevoegdheidsregeling dient te worden verduidelijkt (1).

De voorbereidende werken van de wet van 23 December 1946 (2) tonen aan dat de wetgever enerzijds niet heeft willen raken aan de bestaande bevoegdheidsregeling en anderzijds in zekere mate de jurisprudentiële interpretatie van deze bevoegdheidsregeling heeft aangemoedigd.

Zo heeft de Raad van State alleen op te treden :

1. daar waar geen andersluidende bevoegdheidsregeling werd getroffen;
2. daar waar de gewone rechter zich niet bevoegd acht of zich in de toekomst niet bevoegd zou achten (3).

In deze uiteenzetting wordt dan ook de verhouding

tussen de gewone rechter en de Raad van State onderzocht van uit twee opeenvolgende standpunten. In een eerste gedeelte wordt getracht, de algemene principes te formuleren van uit de teksten. In een tweede gedeelte wordt dan, vertrekkend van de jurisprudentiële interpretatie dezer bevoegdheidsregeling, de verhouding nader toegelicht.

Principes der bestaande bevoegdheidsregeling

1. Artikelen 92 en 93 van de Grondwet.

Men denkt onmiddellijk aan twee artikelen van de Grondwet : artikel 92, waarbij bepaald wordt dat de rechtbanken (*tribunaux*) exclusief bevoegd zijn voor de betwistingen over burgerlijke rechten (*droits civils*), en artikel 93, waarbij principieel eveneens de bevoegdheid der rechtbanken wordt vastgelegd voor betwistingen over politieke rechten (*droit politiques*), behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen (4). In hoeverre is een afbakening van bevoegdheid van uit deze twee artikelen mogelijk?

§ 1. Wat betekent het woord « rechtbanken » in artikelen 92 en 93 van de Grondwet?

Het woord « rechtbanken » (*tribunaux*), hoewel niet nader door de Grondwetgever toegelicht, bleek vóór de oprichting van de Raad van State een vaste betekenis te hebben verkregen in wetgeving, rechtspraak en rechtsleer, namelijk in die zin dat men het niet toepaste op administratieve rechtbanken; het blijkt trouwens ook uit de voorbereidende werken van de wet van 23 December 1946 dat de wetgever, bij het oprichten van de Raad van State, niet van oordeel was dat dit lichaam als een rechtbank in de zin van artikelen 92 en 93 der Grondwet kon worden beschouwd. Vandaar trouwens de residuele formule van artikel 7, § 1 der wet. Principieel is de burgerlijke rechter altijd bevoegd, zowel voor politieke als voor burgerlijke rechten (5).

Theoretisch zou men echter het in de Grondwet gebruikte woord « rechtbanken » in een veel ruimer betekenis kunnen opvatten, zodat daaronder alle

rechtsprekende colleges zouden worden begrepen (6). Indien immers reeds de Constitutie zelf, naast de gewone rechtbanken van eerste aanleg en Hoven van Beroep, andere rechtbanken in het leven heeft geroepen, zoals de vrederechten, de rechtbanken van koophandel, de militaire rechtbanken, die blijkbaar eveneens in het raam passen van artikelen 92 en 93, dan zou men eveneens toch hetzelfde begrip van rechtbank mogen toepassen op instanties zoals de arbeidsgerechten, die door afzonderlijke wetten werden opgericht (7), ja zelfs de administratieve organen wanneer deze rechtsprekende bevoegdheden uitoefenen en de gewone rechterlijke waarborgen aan de rechtsonderhorigen verzekeren (8).

De min of meer ruime opvatting die men zich kan vormen over het begrip rechtbanken is echter, in de huidige staat van de wetgeving en meer bepaaldelijk in verhouding tot de tekst zelf van artikel 7, § 1, een zuiver academische kwestie. Zij zou echter wel belang verkrijgen indien ooit de residuele formule zou verlaten worden en tot directe positieve bevoegdheidsbepaling voor de Raad van State zou worden overgegaan; in dat geval zou het probleem van het woord « rechtbank » onmiddellijk oprijzen (9).

§ 2. *Bestaan er subjectieve rechten buiten de civiele en de politieke rechten voorzien in artikelen 92 en 93 van de Grondwet?*

De onderscheiding tussen de civiele rechten en de politieke rechten, zoals zij gemaakt wordt in de artikelen 92 en 93 van de Grondwet, brengt op zichzelf de oplossing niet naderbij, tenzij er buiten de civiele en de politieke rechten nog andere soorten van subjectieve rechten zouden bestaan (10).

Indien immers alle subjectieve rechten ofwel civiele of politieke zouden wezen, dan is er volgens artikelen 92 en 93 steeds een rechtscollège dat van de aanvraag tot herstelvergoeding kan kennis nemen, namelijk principieel de rechtbank van eerste aanleg.

Lange tijd werd dit standpunt aanvaard en oordeelde men dat de categorieën van artikelen 92 en 93 het geheel der subjectieve rechten groepeerden. Een subjectief recht was alsof ofwel civiel ofwel politiek (11). Een derde soort kon niet bestaan.

Vandaar die residuele definities, waardoor de enen beweerden dat als civiele rechten moesten beschouwd worden alle niet-politieke rechten (12), en waardoor de anderen de politieke rechten bepaalden als « *tous les droits individuels qui ne sont pas des droits civils* » (13). Het onderlinge onderscheid tussen civiele en politieke rechten gaf zelfs aanleiding tot zeer uiteenlopende meningen, die nog tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 23 December 1946 tot veel onzekerheid en verwarring aanleiding gaven (14).

Naarmate echter de staatsinterventies in velerlei domeinen groeiden en het openbare leven meer en meer ingewikkeld werd, kwam men er toe het bestaan te ontwaren van zogenaamde administratieve rechten.

Men wist echter niet goed in welke categorie deze rechten moesten worden ondergebracht.

Een afzonderlijke plaats kon hun in de heersende opvatting niet worden toegekend (15).

Anderen brachten de administratieve rechten helemaal buiten het kader van de twee in de Grondwet aangewezen categorieën (16).

Een recent een zeer bruikbare synthese werd voorgedragen door Prof. J. Dabin (17). Rekening houdend met de vroegere constructies van de rechtsleer en met de tendenzen die tot uiting komen in de rechtspraak, stelt hij een schema voor, waarin de admini-

stratieve rechten op logische wijze worden geïntegreerd.

Professor Lespès schijnt eveneens deze classificatie aan te nemen, die volgens hem volledig past in het raam van de artikelen 92 en 93 der Grondwet.

A. Zo zou men enerzijds hebben: de burgerlijke rechten (*droits civils*), die voorkomen als « *droits de l'homme* », en die Dabin bepaalt als:

« *droit naturels ou artificiels, reconnus ou institués par la loi au profit de tout individu humain, national ou étranger, et dont l'objet immédiat est précisément le bien propre et privé de l'individu* » (18). Hieronder vallen dan de persoonlijkheidsrechten, de familierechten, de schuldvorderingen en andere patrimoniale rechten en dgl. (19), alsook de grondwettelijke en natuurwettelijke vrijheden (20).

B. Daartegenover staan de politieke rechten *sensu lato* (*droits politiques*). Zij zijn veeleer « *droits du citoyen* » (*droits de participation corporative*). Onder deze politieke rechten dient men echter een onderscheid te maken tussen:

1. de politieke rechten:

sensu stricto, deze die behoren tot de actieve burger en waardoor hij deelneemt, op rechtstreekse of onrechtstreekse wijze, aan het beheer van de *res publica*, door jury of referendum of alleen maar door verkiezing. Wij zouden hier de vier traditionele rechten kunnen vermelden: *jus suffragii*, *jus honorum*, *jus militiae*, *jus tributum* (21);

2. de administratieve rechten, deze die eigenlijk behoren tot de burger als passief subject, deze waardoor hij deelneemt in de voordelen van het *bonum commune*: toegang tot de rechtbanken, bescherming van personen en goederen, gebruik van de openbare diensten en de door de wet bepaalde voorwaarden, enz. Dabin vermeldt hier zelfs het recht op de legaliteit van de overheids-handelingen.

Al deze rechten, civiele, politieke of administratieve, gelden *erga omnes*, ook tegenover de Staat. De krenking ervan geeft principieel aanleiding tot schadevergoeding. Indien nu de zo even sub A beschreven rechten geheel passen in het raam van artikel 92 en deze vermeld onder B, 1. en 2. in dat van artikel 93, dan is er, op grond van deze beide artikelen en met inachtneming van hetgeen reeds in § 1 werd genoteerd, steeds een bevoegd rechtscollège en dan is er ook geen plaats voor interventie van de Raad van State.

Indien men echter de betekenis van artikel 93 wil beperken tot de politieke rechten *sensu stricto* (B, 1°) dan vallen de administratieve rechten (B, 2°) in een geheel vrij gebied en is het denkbaar dat de wetgever zou verzuimen een rechtscollège aan te duiden om een bepaald administratief recht te sanctioneren. In deze hypothese zou er plaats zijn voor het optreden van de Raad van State.

Nochtans blijkt het onderlinge onderscheid van de subjectieve rechten niet van hoofdzakelijk belang, met het oog op de bepaling der bevoegdheid van de Raad van State.

2. Rechtsgeschillen en belangengeschillen.

Men blijkt veeleer een sleutel tot de verklaring van artikel 7, § 1 van de wet op de Raad van State te moeten zoeken in een ander onderscheid dan datgene

van artikelen 92 en 93 der Grondwet; namelijk in het verschil dat bestaat tussen de subjectieve rechten in het algemeen en de subjectieve belangen (22).

Schade kan worden opgelopen door benadeling van een recht, hetzij slechts door benadeling van een belang. Waar ligt het onderscheid?

Schade (*préjudice*) is wezenlijk, volgens de definitie van Professor Dabin: de beroving, onder vorm van verlies, ofwel onder vorm van mindere winst, van een willekeurig voordeel in of buiten de patrimoniale orde, van een voordeel waarvan de benadeelde in feite het genot had (23).

Zulk een voordeel is een *belang* (*intérêt*).

Maar niet elke schade geeft recht op vergoeding.

1. Er zijn belangen die door de wet worden veroordeeld: alzo het belang van de dief, zijn buit te behouden.
2. Er zijn belangen die rechtmatig zijn, doch die geen recht geven op vergoeding: het belang van de handelaar, die een feitelijk monopolie geniet voor een bepaald product in een bepaalde wijk: een ander handelaar kan op even rechtmatige wijze als de eerste in dezelfde wijk een soortgelijke handel oprichten.
3. Er zijn eindelijk belangen die rechtmatig zijn en door een recht op vergoeding worden beschermd. De eventuele benadeling treft in het eerste en tweede geval slechts een belang.

In het derde echter treft zij een recht.

Er zijn zelfs gevallen waar een recht wordt gekrenkt zonder dat daardoor een bepaalde benadeling ontstaat. Een sprekend beeld daarvan is de symbolische frank van de burgerlijke partijen.

Het recht is — steeds in de subjectieve betekenis natuurlijk — volgens de definitie van Ihering, het juridisch beschermde belang.

Voor het blote belang kan men spreken van «*intérêt de jouissance*» en voor het recht van «*intérêt d'appartenance*». Het recht voert ons naar het gebied van het *cuique suum* (24).

Het positieve recht dient uit te maken welke belangen als recht zullen worden erkend en beschermd. Deze belangen worden alzo tot rechten verheven. Zo is het blote belang, het niet beschermde, eigenlijk een onvoltooid recht.

Een recht op schadevergoeding kan slechts ontstaan door benadeling van een recht (*lésion de droit*) (25).

Daartegenover geeft de benadeling van een bloot belang (*lésion d'intérêt*) geen recht op herstelvergoeding, hoewel het billijk kan zijn dat zulk een schade toch op de een of andere wijze zou worden vergoed.

Welnu, de normale bevoegdheid van de Raad van State zal, inzake herstelvergoedingen, juist betrekking hebben op deze onbeschermde belangen, waar de benadeelde geen eigenlijk recht op eerbiediging van zijn voordeel en dus ook geen recht op schadevergoeding kan laten gelden.

De overheid immers is er toe gehouden de rechten van de burgers te eerbiedigen. Zodra zij een van deze rechten krenkt, kan vergoeding daarvan voor de gewone rechtbank worden gevorderd (26).

Anderzijds is de overheid niet verplicht blote belangen te eerbiedigen.

Een paar voorbeelden:

1. De aanleg van een tramlijn door een bepaalde straat kan voor gevolg hebben dat moeilijkheden ontstaan bij het laden en lossen van vrachtwagens, die behoren aan een particuliere firma: deze

firma zal aldus niet in haar rechten, wel in haar belangen gekrenkt zijn (27).

2. De verplaatsing van een spoorwegstation kan een aanzienlijke waardevermindering veroorzaken voor uitbaters van hotels, spijs- of drankhuizen in de nabijheid van het vroegere station en ook voor de eigenaars van gronden en gebouwen. De benadeelden kunnen nochtans niet beweren dat zij een recht hadden op het behoud van het *statu quo*.
3. Soortgelijke gevallen doen zich voor bij een afschaffing van een overweg (28), of bij het aanleggen van een nieuwe baan of van een nieuwe straat.
4. De toekenning van een naam op grond van de wet van 11/21 germinal, jaar XI, kan zekere persoonlijke belangen krenken. Niemand heeft echter een monopolierecht op een bepaalde familienaam (29).

In soortgelijke gevallen heeft de benadeelde niets te verhoppen vanwege de burgerlijke rechter.

Maar voor zover de geleden schade een buitengewoon karakter zou blijken te vertonen, en de benadeelde aldus een «*intérêt renforcé*» (30) zou kunnen laten gelden, kan hij, sedert de wet van 23 December 1946, een advies tot herstelvergoeding solliciteren vanwege de Raad van State.

* * *

Het hoofdcriterium van de onderscheiding tussen de bevoegdheid van de burgerlijke rechter enerzijds en van de Raad van State anderzijds ligt dus hierin, dat de eerste bevoegd is zodra de schade voortvloeit uit benadeling van een recht en dat de tweede bevoegd is wanneer slechts een bloot belang werd gekrenkt.

II.

Nadere uitwerking dezer principes door de rechtspraak

Het principe dat aan het einde van het eerste gedeelte dezer studie werd geformuleerd dient te worden aangevuld en verbeterd door een nadere beschouwing van de jurisprudentiële interpretaties van de bestaande bevoegdheidsregeling.

1. Het principe der vrije appreciatie.

Er zijn namelijk gevallen waar door de overheid rechten, dus niet alleen blote belangen, van de particulier worden gekrenkt, en waar nochtans de rechter zich niet bevoegd acht tussen te komen.

Men weet dat onze rechtspraak lange tijd de onbevoegdheid aannam van de gewone rechter om kennis te nemen van een actie in schadevergoeding tegen de openbare overheid, wanneer deze bij het volbrengen van de schade, bij de krenking van het recht was opgetreden als *potestas publica*, als draagster van het *imperium*, en alzo daden van gezag had gesteld. Integendeel achtte de rechter zich bevoegd, wanneer de overheid was opgetreden als gewone rechtspersoon, in de uitoefening van haar *dominium*, en daden van beheer had verricht.

Dit op Franse inspiratie steunende onderscheid werd prijsgegeven sedert het beroemde arrest van 5 November 1920, waarbij het Hof van Cassatie op conclusies ontwikkeld door Paul Leclercq de overheid in ruime mate onder de toepassing van het gemene recht terugbracht.

Maar ook Paul Leclercq maakte een zeker onder-

scheid. Hij voelde eveneens de behoefte, toch iets in stand te houden van de vroegere idee van het *imperium*, die hij zo scherp bestreed, en alzo toch in zekere gevallen de rechter onbevoegd te verklaren.

Daartoe ontwikkelde hij het principe van de vrije appreciatie der overheid in haar sfeer. Heeft de overheid binnen deze sfeer gehandeld, dan is de rechter niet bevoegd zich met de zaak in te laten (31), zomin als hij tussen te komen heeft in interne bestuurs-aangelegenheden.

De overheid, en meer bepaaldelijk de administratie, is gebonden door de wet. Zij mag slechts doen wat haar door de wet is toegelaten. Zij moet echter ook de haar door de wet opgedragen taak vervullen (33). Zo kan zij, op volkomen wettelijke en rechtmatige wijze, overigens eerbiedwaardige rechten van particulieren krenken.

Er zijn dus gevallen waar, volgens de formule van Paul Leclercq, de burger niet het recht heeft te verlangen dat de appreciatie der overheid anders zou zijn dan zij in feite is geweest: in zulk geval is er zelfs geen burgerlijk recht gekrenkt, zo zegt hij:

« *En réalité l'action manquera de base; il n'y aura pas eu de droit civil lésé; le demandeur n'avait pas droit à ce que l'appréciation, librement faite par l'administration fût différente* » (34).

Hier moge dadelijk worden vastgesteld dat Leclercq, door aan te nemen dat het recht van vrije appreciatie der overheid het subjectieve recht van de particulier uitsluit, op deze wijze dit laatst tot bloot belang herleidt en zo terugvalt op het in het eerste deel ontwikkelde principe.

Maar, vooraleer dit standpunt critisch te beschouwen, willen wij het met enkele voorbeelden toelichten.

De rechter kan zich niet inlaten met het verlenen van schadevergoeding wegens:

- 1° maatregelen betreffende gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven (legale krenking van de persoonlijke vrijheid) (35);
- 2° maatregelen van een gemeentelijke overheid waarbij zij de afbraak van bouwvallige gebouwen beveelt (decreet van 1790, legale krenking van eigendomsrecht en persoonlijke vrijheid) (36);
- 3° inschrijving van een vrouw op prostitutieregisters (oud artikel 96 van de gemeentewet) (37);
- 4° interneringsmaatregelen tegen soldaten van oorlogvoerende mogendheden (38);
- 5° gemeentelijke politiematregelen, waarbij het uitgaan van een processe om redenen van openbare orde verboden wordt (formeel legale krenking van de vrijheid van erediens) (39).

In deze gevallen is er geen recht op vergoeding, ook niet wanneer de overheid achteraf haar vergissing inziet (40).

De rechtspraak heeft steeds dit principe toegepast, onder meer in een paar recente arresten in verband met oorlogsfeiten.

Vooreerst in een geval waar tijdens de mobilisatie van 1939-1940 een overstroming opzettelijk was veroorzaakt met het oog op 's lands verdediging (41).

Vervolgens ook in een soortgelijke zaak, waar een villa, eveneens om militaire redenen, was gedynamiteerd (42).

Zo wordt het aan particuliere eigendommen berokkende nadeel door het Hof van Cassatie niet meer als krenking van een recht beschouwd, zodra blijkt dat het een gevolg was van wettelijke rechten of verplichtingen der overheid (43).

Professor Paul De Visscher en Staatsraad Marcel Vauthier kunnen aldus vaststellen dat alzo onder

zekere omstandigheden, een particulier belang, dat als civiel recht geldt tegenover andere particuliere belangen, zijn waardigheid van droit civil verliest tegenover hogere belangen van de Staat (44).

Hierdoor wordt, zoals uit het systeem van Paul Leclercq gebleken was, de theorie van de vrije appreciatie teruggebracht tot het principiële onderscheid van recht en belang.

Professor Dabin gaat echter niet accoord met deze opvatting, zoals zij uit de rechtspraak blijkt (45). Terecht.

De rechtspraak formuleert wellicht een juiste gedachte op onnauwkeurige wijze, doordat zij voortdurend een confusie maakt tussen objectieve en subjectieve begrippen: de rechtskrenking (*lésion de droit*), de fout (*faute*), de onrechtmatige handeling (*acte illicite*) worden door haar principieel geïdentificeerd. Deze verwarring steunt blijkbaar op de bezorgdheid van de rechterlijke macht, niets prijs te geven van de haar door artikelen 92 en 93 toegewezen subjectieve rechten. Men zou misschien ook kunnen zeggen dat hier gelijktijdig een confusie tot uiting komt tussen een probleem van bevoegdheid en een probleem ten gronde.

Want werkelijk gaat het toch hierom: er is een onbetwistbaar recht van de particulier, dat gekrenkt wordt, dat wijken moet, voor een hoger recht van de gemeenschap. Wanneer de rechter deze beide rechten vergelijkt en tot de superioriteit van het gemeenschappelijk recht besluit, dan stelt hij eenvoudig een waardeoordeel op, waardoor hij niet de krenking van het recht, maar wel de fout, de onrechtmatige daad, wegcijfert en derhalve geen schadevergoeding toekent (46).

De rechter kan trouwens op soortgelijke wijze geroepen worden om zelf aan een particulier de persoonlijke vrijheid, die algemeen beschouwd wordt als een civiel recht, te ontnemen, wanneer de verdere uitoefening van dit recht voor het openbaar nut nadelig wordt: dit geschiedt telkens hij door vrijheidsberoving een of ander misdrijf bestraft. Uit de aard der zaak is bij deze zeer grondige benadeling van het burgerlijk recht zelfs geen vergoeding denkbaar.

Men zou ook kunnen het voorbeeld aanhalen van de onteigeningsprocedure, waardoor eveneens een onbetwistbaar persoonlijk recht in conflict komt met de hogere eisen van het openbaar nut: in een eerste fase beslist de administratie over de noodzakelijkheid van de onteigening, in een tweede fase zal de rechtbank nagaan of de wettelijke vormen nageleefd en de aan de eigenaar te betalen vergoeding vaststellen. In dit geval wordt dus het burgerlijk recht mits gerechtelijk te bepalen vergoeding opgeheven.

2. De grenzen der vrije appreciatie.

Er zijn grenzen voor het domein der vrije appreciatie van de overheid.

Men heeft aangenomen dat de rechtbanken toch konden optreden wanneer de overheid in haar appreciatie niet oprecht was, wanneer zij de wettelijke vormen niet had geëerbiedigd, of niet in de wettelijke voorwaarden was opgetreden (47); wanneer bleek dat er overschrijding of afwending van macht (*excès de pouvoir, détournement de pouvoir*), kwade trouw of bedrog (*dol*) voorhanden was, dat de substantiële vormen niet waren nageleefd, ja zelfs wanneer de slordigheid of nalatigheid, dwaling en onwil (48) in de uitvoering was tot uiting gekomen.

In al deze gevallen is de foutieve appreciatie van de overheid geen hinderpaal meer voor haar gemeen-

rechtelijke verantwoordelijkheid. Er is dan, in het systeem der rechtspraak, fout, onrechtmatige daad, krenking van recht: de burgerlijke rechter is bevoegd om schadevergoeding toe te wijzen.

Weerom enkele voorbeelden:

- 1° beledigende en eerroevende uitlatingen in een beraadslaging van een gemeenteraad (49);
- 2° inschrijving van een vrouw op de prostitutieregisters, wanneer de overheid wel weet dat daartoe in feite *geen* aanleiding bestaat (50).
- 3° kwaadwillig bevel tot afbraak van een huis onder *voorwendsel* van bouwvalligheid (51);
- 4° optreden van een sluiswachter, die zo ruw te werk gaat dat een schipper gedood wordt of een schip zwaar wordt beschadigd (52);
- 5° gebrek aan toezicht en aanwending van slecht materiaal, zodat daardoor een regelmatig voor een openbaar werk opgevorderd particulier wordt gekwetst (53);

Op soortgelijke wijze komt de verantwoordelijkheid van de overheid in het gedrang tegenover de militairen onder haar gezag:

- a) wanneer er onvoorzichtigheden begaan worden bij een overigens door haar vrij beslist transport (54);
- b) wanneer baden worden ingericht zonder dat de nodige veiligheidsmaatregelen worden getroffen (55);
- c) wanneer, volgens het door advocaat-generaal Jottrand gegeven voorbeeld, een generaal een nutteloze operatie zou bevelen om zuiver persoonlijke prestige-redenen (56).

Er bestaat ook een overvloedige rechtspraak over schade voortvloeiend uit de slechte toestand van openbare wegen, waardoor de grenzen van de vrije appreciatie duidelijk worden geïllustreerd (57).

Zo kunnen wij, naast het doctrinale onderscheid tussen recht en belang, en in zekere mate daarmee samenvallend, — althans volgens de opvatting van het Hof van Cassatie, — in de rechtspraak een tweede onderscheid vinden tussen het domein van de vrije appreciatie (*compétence discrétionnaire*) en dat van de gebonden appreciatie (*compétence liée*) van de overheid.

De rechter komt niet tussen zodra hij vaststelt dat de schade ontstaan is door een rechtmatig optreden van de overheid binnen het raam van haar vrije appreciatie.

Wel zal hij tussenkomen en een recht op schadevergoeding erkennen, wanneer in het motief, in het object, in het doel van de maatregel of in de wilsuiting zelf, de overheid het gebied van haar vrije appreciatie, van haar rechten en plichten te buiten gaat, en ook wanneer zij, in haar rechtmatig optreden zelf, niet de normale voorzichtigheid heeft in acht genomen (58).

Wezenlijk komt dit onderscheid tussen vrije en gebonden appreciatie op hetzelfde neer als die andere, tussen de opportuniteitscontrole (*Ermessensfrage*) waartoe de rechtbank zich niet, en de legaliteitscontrole (*Rechtsfrage*), waartoe zij zich wel bevoegd acht.

Een voorbehoud moet hier gemaakt worden in verband met de delicate verhouding die ontstaat in vele gevallen waar de rechtbanken zich wel bevoegd verklaren: gevallen van overschrijding of afwending van macht, of van zware fout in 't algemeen, wanneer deze onrechtmatige handelingen gesteld worden door een ambtenaar die als orgaan van het gezag wordt beschouwd (59). In deze hypothese aanvaardt de rechtspraak dat de persoonlijke fout van de ambte-

naar slechts aanleiding geeft tot vergoeding van zijnentwege, en dat de overheid als zodanig ontlast wordt (60). M.a.w. er is geen dienstfout, slechts een persoonlijke fout, waarmee de overheid niets te maken heeft.

De heer Marx laat hierover opmerken dat in deze gevallen de rechtbanken zich niet onbevoegd verklaren, doch werkelijk de eis ten gronde behandelen en afwijzen, in zoverre hij gericht is tegen de overheid. En hij stelt dan ook de vraag: Kan dan nog de Raad van State krachtens artikel 7 § 1 van zijn organieke wet bevoegd zijn, vermits uit het vonnis blijkt dat er wel een bevoegd rechtscollege bestaat? Is het dan zelfs nog een maatregel van Staat, provincie en gemeente, vermits het een louter persoonlijke daad is vanwege de functionaris (61)?

Het zal een der moeilijke problemen zijn voor de rechtspraak van de Raad en van het Hof van Cassatie deze ernstige moeilijkheid op te klaren. Volgens de woorden van de wet, schijnt de benadeelde in zulke gevallen geen verhaal meer te hebben, tenzij tegen de wellicht niet solvabele ambtenaar. Misschien hebben echter de woorden van de wet hier op onnauwkeurige wijze haar geest weergegeven.

3. Voorbeelden uit de Franse administratieve rechtspraak.

De rechtspraak van de Conseil d'Etat in Frankrijk biedt meerdere voorbeelden, waarin buiten de contractuele, delictuele of quasi-delictuele verantwoordelijkheid der overheid om, vergoedingen worden toegekend op grond van de idee van het uitzonderlijke risico van de openbare dienst.

Als voorbeelden van die aard kunnen in chronologische volgorde worden geciteerd:

1. Schade voortvloeiend uit openbare werken, wanneer zij de normale ongemakken van het nabuurschap te buiten gaat (62a);

2. Schade opgelopen door een arbeider in een Staatsarsenaal zonder fout van zijnentwege, noch vanwege de overheid (62b);

3. Schade tijdens schietoefeningen in een afgesperd gebied toegebracht aan reizigers die vóór de spertijd in dit gebied waren doorgedrongen en er door een defect aan hun wagen tot na de opening van het vuur waren weerhouden (62c);

4. Schade voortvloeiende uit ontploffingen van munitieopslagplaatsen, buiten oorlogsfeiten of overheidsfouten om (62d);

5. Schade voortvloeiende uit rechtmatige, en op overwegingen van orde en veiligheid gefundeerde weigering der overheid executiebijstand te verlenen tot uitvoering van een burgerlijk vonnis (62e);

6. Schade voortvloeiende uit het om hygiënische redenen bevolen afbranden van een naburige besmette krotwoning (62f);

7. Schade opgelopen bij opgeëiste of vrijwillig toegekende medewerking aan openbare diensten (62g), buiten fout der overheid noch der particulieren natuurlijk, zoals in al deze gevallen;

8. Schade opgelopen door personen, gedood door verloren kogels ingevolge gebruik van vuurwapens door de politie (62h).

De meest bijzondere aandacht weze hier gevestigd op het recente arrest inzake Société Hippolyte Boulenger et Cie, waarbij heel het systeem der rechtspraak over het uitzonderlijke risico op de meest duidelijke manier werd uiteengezet (62i). Zelfs is sedert 1938 deze idee uitdrukkelijk toegepast gewor-

den op schade rechtstreeks voortvloeiend uit de wet (62j).

Bijna al deze gevallen uit de Franse rechtspraak zouden kunnen worden beschouwd als voorbeelden van rechtmatige rechtskrenking door overheidsop treden; op dit punt is waarschijnlijk van de komende rechtspraak van de Raad van State een synthese te verwachten tussen de Belgische en de Franse traditie.

* * *

Er zijn twee grote principes, waarvan de wederzijdse aanvulling het probleem der wederzijdse bevoegdheid van burgerlijke rechter en Raad van State blijkt te beheersen.

1. Wanneer de benadeling een *recht* heeft getroffen, is de gewone rechter bevoegd.
Heeft zij integendeel slechts een bloot *belang* gekrenkt, dan kan men zich wenden tot de Raad van State (deel I van deze studie).
2. Nochtans kunnen ook *rechtsconflicten* met de overheid aan de bevoegdheid van de gewone rechtbanken ontsnappen wanneer de overheid correct is opgetreden binnen het domein van haar vrije appreciatie; in dit geval echter kan men zich weerom wenden tot de Raad van State (deel II van deze studie).

Natuurlijk moet steeds worden nagegaan of niet de ene of andere speciale jurisdictie *in casu* bevoegd is (63).

Het is te verwachten dat bij de toepassing van deze principes aanzienlijke praktische moeilijkheden zullen oprijzen, voornamelijk omdat de classificatie van de rechten en van de belangen in vele opzichten onzeker en omstreden is.

Hier kan gewezen worden op het speciale probleem van het overheidspersoneel en van de aard hunner rechten. Het is wel ongeveer constante rechtspraak dat hun vervallen wedden, pensioenen en wachtgelden burgerlijke rechten zijn (64); een recent arrest van het Brusselse Hof van Beroep gaat echter zover ook de statutaire waarborgen van procedure als civiele rechten te beschouwen (65), wijl de Raad van State integendeel in een vertraging van benoeming aanleiding ziet om artikel 7, § 1 toe te passen (66).

Nog andere moeilijkheden, van meer principiële aard, wachten de Raad, wanneer hij zich zal afvragen of de sfeer van de onbeschermde belangen en van de legaal gekrenkte rechten zich ook uitstrekt tot de benadeling voortvloeiend uit de wet (67) of uit de zogenaamde « *actes de gouvernement* » (68). Op deze problemen die eigenlijk onafhankelijk zijn van de bevoegdheidsafbakening tegenover de burgerlijk rechter, hopen wij later terug te komen.

Jan DE MEYER.

(1) « Il y a là une limite délicate à tracer » zegde Senator ANDRÉ zeer terecht op 4-7-1939 (zie *Instelling van een Raad van State*, blz. 499). — Vgl. reeds de critiek van P. LECLERCQ op het in 1930 neergelegde project, in zijn nota bij Cass. 11-5-1933; *Pas.*, 1933, I, 230.

(2) Zie voor de evolutie van de tekst tijdens de voorbereidende werken:

a) Voorstel CARTON DE WIART, Kamer, 2e B. Z. 1936, nr. 106, artikel 2, 1°, in *Instelling Raad van State*, blz. 19;

b) Ontwerp der Regering, Kamer, 1936-1937, nr. 211, artikel 5, 4° en 5° en artikel 7, in *Inst. R.V.S.*, blz. 80-82;

c) Gezamenlijk Ontwerp van Regering en Commissie, Kamer, 1936-1937, nr. 299, artikel 6, 4° en 5° en artikel 8, in *Inst. R.V.S.*, blz. 102-103;

d) Amendement der Commissie, Kamer, 1937-1938, nr. 110, in *Inst. R.V.S.*, blz. 139. — De huidige redactie verkreeg haar definitieve vorm bij de behandeling in de Senaat in 1939, voornamelijk ingevolge het verslag VAN REMOORTEL, Senaat B.Z., 1939, nr. 80, in *Inst. R.V.S.*, blz. 201 en volgende. — Voor de naoorlogse behandeling, raadplege men Bescheiden Kamer, 1945-1946, nrs. 14 en 38, en Annalen Kamer, 1945-1946, blz. 126, en het verslag der Consultatieve Commissie van 1945, § 13.

(3) Toelichting bij voorstel CARTON, Kamer, 2e B.Z.

1936, nr. 106, in *Inst. R.V.S.*, blz. 8. — Rapport VAN REMOORTEL, B.Z. 1939, nr. 80, in *Inst. R.V.S.*, blz. 228-229 en blz. 232. — Senator PHOLIEN op 5.7.1939, in *Inst. R.V.S.*, blz. 563.

(4) Voor de wording en verklaring van deze artikelen, zie A. MAST, *De geschillen van bestuur naar Belgisch recht*, blz. 42-58. — Zie ook R. VICTOR, *Beschouwingen over een Raad van State*, in R.W., 1939-1940, blz. 432.

(5) Zie o.m. artikel 8 der wet van 25.3.1876 op de bevoegdheid.

(6) Paul LECLERCQ, die er zeer scherpe opvattingen op na hield over de bevoegdheid van de gewone rechtbanken, ontwikkelt nochtans, in een van zijn conclusies, waar hij het over Frankrijk heeft, een begrip van rechterlijke macht dat veel ruimer blijkt te zijn dan hetgeen hij voor België blijkt te huldigen:

« En France, le pouvoir judiciaire, au sens de la Constitution belge, est exercé par deux classes de magistrats.

« Il y a d'une part, les cours et tribunaux relevant de la cour de cassation; d'autre part, des juges administratifs qui en sont indépendants. Les uns et les autres exercent le pouvoir judiciaire tel que la Constitution belge le comprend; ainsi a-t-on proposé, en France, de l'appeler le pouvoir juridictionnel, et de réserver le nom de pouvoir judiciaire aux seuls juges dépendant de la cour de cassation... » (P. LECLERCQ, *Concl. voor Cass.* 14.4.1921; *Pas.*, 1921, I, 139).

(7) Arbeidsgerechten: wet van 9 April 1842. Toen werd reeds de grondwettelijke opwerping gemaakt. Daaraan trachtte men echter te ontkomen door ze te beschouwen als een variëteit van handelsrechtbanken. — Men vergelijke hiermee de speciale jurisdictie uitgeoefend door de beheraad van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas in zaken beneden de waarde van 500 frank, met mogelijk beroep op de algemene raad (artikelen 11 en 12 van de wet van 16-3-1865).

(8) Bij de bespreking van de bepaling die artikel 107 van de grondwet zou worden, verklaarde LEBEAU dat zij toepasselijk was op de administratieve lichamen, wanneer deze als administratieve rechtbanken optraden: « Si les corps administratifs sont constitués en tribunaux administratifs, l'article, tel qu'il est, leur est applicable » (zitting van 9 Januari 1831, vgl. HUYTTENS, dl. II, blz. 69). Deze opvatting werd bevestigd door het Hof van Verbreking in het arrest van 2.11.1882, in verband met het optreden van de bestendige deputaties in belastingaangelegenheden:

« Considérant que, lorsque les députations permanentes sont saisies de ces réclamations, elles exercent une véritable juridiction contentieuse, qui n'est pas bornée aux questions de l'assiette et de la répartition de l'impôt; que, comme toute juridiction contentieuse, elles ont le droit et le devoir, aux termes de l'article 107 de la constitution, d'examiner si les arrêtés ou les règlements qu'elles sont chargés d'appliquer sont conformes à la loi » (*Pas.*, 1882, I, 376-377). In dezelfde zin besliste het Hof opnieuw op 12.3.1942 dat elke jurisdictie, ook de bestuurlijke, verplicht is artikel 107 van de grondwet na te leven (*Pas.*, 1942, I, 63. — *Recueil de jurisprudence du droit administratif*, 1946, blz. 22).

(9) Tijdens de parlementaire behandeling van de wet van 23.12.1946 verklaarde de heer BUISSERET zich principieel voorstander van de algehele toekenning van het *contentieux d'indemnité* aan de Raad van State. Hij erkende echter, onder invloed van de heersende interpretatie van het woord « rechtbank », dat artikel 92 van de grondwet deze oplossing in de weg stond.

(10) Men raadplege over deze kwestie het zeer interessante artikel van Staatsraad A. MAST, *Droits civils, droits politiques et intérêts administratifs*, in J.T., 1947, 193-195; en ook zijn vroeger werk *Geschillen van bestuur*, loc. cit.

(11) Aldus A. GIRON, *Dictionnaire de droit administratif*, v^o *Compétence* nr. 7. — cf. L. VAN BAUWEL, *Handboek van het Burgerlijk Procesrecht*, dl. I, blz. 83.

(12) Mathieu LECLERCQ, *Belgique judiciaire*, 1889, 1268 en vgl. Paul LECLERCQ, *Concl. voor Cass.* 14.4.1921; *Pas.*, 1921, I, 138.

(13) L. WODON, *Le contrôle juridictionnel de l'administration et la responsabilité des services publics en Belgique*, blz. 85. — Vgl. A. GIRON, *Dictionnaire de droit administratif*, v^o *Compétence* nr. 9.

(14) Typisch in dit verband was de bespreking van 5 Juli 1939 in de Senaat. De heer PHOLIEN kon slechts vaststellen: « La définition concrète et certaine de ce qu'est un droit civil est encore à fournir ». Zeer gevat antwoordde de hierop de heer ORBAN: « Très bien! Et je défie n'im- » porte qui d'en fournir une définition qui mette tout le monde d'accord » (*Inst. R.V.S.*, blz. 563-564).

(15) Alzo nog A. MAST, *De geschillen van Bestuur naar Belgisch recht*, blz. 61.

(16) Deze stelling blijkt aangenomen te zijn door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, in haar dépêche nr. 51.000 van 18.8.1947 (gepubliceerd in *Recueil de jurisprudence du droit administratif et du Conseil d'Etat*, 1948, blz. 14).

(17) In zijn artikel *Lésion d'intérêt ou lésion de droit comme condition de la réparation des dommages en droit privé et en droit public* in *Annales de droit et de sciences politiques*, dl. IK, nr. 35, October 1948, blz. 7-58.

(18) Op. cit., blz. 36-37.

(19) Deze interpretatie blijkt wel in harmonie te zijn met de historische achtergrond van artikel 92 van de grondwet. Dit artikel wil blijkbaar in bondiger vorm de bepaling overnemen van artikel 165 van de grondwet van 1815, die door RAIKEM werd geprezen als « une disposition qui avait reçu l'assentiment général » (Rapport op titel III, Hfdst. 3 van de grondwet, 20.1.1831; in HUYTTENS, dl. II, nr. 59;

blz. 95). In artikel 165 werden opgesomd: de eigendom en de daarvan afgeleide rechten, de schuldvorderingen en de burgerlijke rechten.

(20) In deze zin GIRON, *Dictionnaire de droit administratif*, v° *Compétence*, nr. 8. Hierover nog P. LECLERCQ, concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 223-227.

(21) Men make eveneens de vergelijking tussen artikel 93 van de grondwet van 1830 en artikel 187 van de grondwet van 1815, bepaaldelijk in verband met de geschillen omtrent belastingen. Zie ook het in vorige nota geciteerde verslag van RAIKEM.

Vgl. M. LECLERCQ, *Le pouvoir judiciaire, in Belgique judiciaire*, 1889, Kol. 1265. — J. J. THONISSEN, *La Constitution Belge annotée*, nr. 374, blz. 262. — A. GIRON, *Dictionnaire de droit administratif*, v° *Compétence*, nr. 9.

(22) Reeds in die zin P. LECLERCQ, Concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 221 en later in nota bij Cass., 11.7.1935, *Pas.*, 1935, I, 330. — VAN BAUWEL, *op. cit.*, dl. I, blz. 87.

(23) J. DABIN, *Lésion d'intérêt ou lésion de droit...*, loc. cit., blz. 9.

(24) *Ibid.*, blz. 16-17.

(25) Cfr. Cass., 15.4.1940, *Pas.*, 1940, I, 121, waar het principe op wel wat te absolute wijze wordt geformuleerd.

(26) Cfr. Conclusies Paul LECLERCQ voor Cass., 16.12.1920, *Pas.*, 1920, I, 218 en vgl. in deze conclusies wordt de opvatting verdedigd dat de termen fout, onrechtmatige handeling, krenking van recht hetzelfde begrip dekken. — Vgl. nota DE HAENE bij Cass., 16.12.1920, *Pas.*, 1921, I, 67.

(27) Beroep Luik 19.1934, *Pas.*, 1935, II, 78.

(28) Voorbeeld, zoals het vorige geciteerd door dhr KLUYSKENS, bij de debatten in de Kamer (19.10.1937; *Instelling R.V.S.* blz. 359).

(29) Cass., 7.4.1888, *Pas.*, 1888, I, 166.

(30) Toelichting voorstel CARTON, Kamer, 2e B.Z. 1936, nr. 106, in *Inst. E.V.S.*, blz. 9.

(31) « Ne pouvant faire un acte administratif, le pouvoir judiciaire ne peut substituer son appréciation à celle de l'administration dans les cas assez rares où la loi dit que l'appréciation de l'administration est souveraine. Dans ces hypothèses, l'appréciation de l'administration est légalement la vérité. »

(P. LECLERCQ, Concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 199).

(32) « Ne pouvant statuer que sur les contestations ayant pour objet des droits civils et politiques, le pouvoir judiciaire n'a pas à intervenir dans les contestations entre administrateurs sur choses d'administration, dans l'administration interne. »

(*Ibid.*, loc. cit.). — Cfr. Cass., 9.2.1891, *Pas.*, 1891, I, 70.

(33) « Accomplissement d'un devoir » en « exercice d'un droit ». (Cfr. Cass., 28.12.1855, *Pas.*, 1856, I, 46).

(34) Concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 223. — Vgl. nota DE HAENE bij Cass., 16.12.1920, *Pas.*, 1921, I, 67.

(35) Cass. 25.6.1850, *Pas.*, 1851, I, 51.

(36) Cass. 17.6.1861, *Pas.*, 1861, I, 339. — Cass. 7.4.1866, *Pas.*, 1866, I, 292. — Cass. 24.10.1866, *Pas.*, 1867, I, 11.

Vgl. nota bij Cass., 11.7.1935, *Pas.*, 1935, I, 327.

(37) Cfr. Cass., 24.10.1866, *Pas.*, 1867, I, 67. — Cass. 11.12.1887, *Pas.*, 1887, I, 43. — Vgl. de nota van Paul LECLERCQ, onder Cass., 11.7.1935, *Pas.*, 1935, I, 326.

(38) Cass., 4.7.1872, *Pas.*, 1872, I, 399.

(39) Cass., 23.1.1879, *Pas.*, 1879, I, 75.

(40) Het toekennen van vergoeding vanwege de tot beter inzicht gekomen overheid zou zelfs volgens P. LECLERCQ een ontoelaatbare gift zijn, die niet zou mogen worden verleend tenzij ingevolge een speciale wet (« loi de circonstance »). — In deze zin: Concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 227. — Vgl. zijn nota's bij Cass., 11.5.1933, *Pas.*, 1933, I, 230 en bij Cass., 11.7.1935, *Pas.*, 1935, I, 327.

(41) Arrest inzake Spaars, Cass., 21.2.1946, *Recueil de jurisprudence du droit administratif*, 1946, blz. 170: « At-tendu en effet qu'il est contradictoire de déclarer lésionnaires des droits d'autrui des actes qui d'autre part sont tenus pour « souverains » ou accomplis en exécution des prescriptions de la loi; que la notion de « souveraineté » ou de conformité à la loi, implique nécessairement que l'auteur de l'acte n'a agi que dans les limites de ce qui lui était permis ou commandé par la loi, de décider et d'exécuter, et qu'il n'a pu, par conséquent, ni par cette décision, ni par cette exécution, léser des droits reconnus par la loi à des tiers... »

(42) Arrest inzake Stuyck, Cass., 12.6.1947, *Recueil de jurisprudence du droit administratif*, 1948, blz. 43: « At-tendu que l'obligation de défendre le territoire national en temps de guerre est, pour l'Etat, une obligation légale et que, dès lors, son exécution régulière, comme en l'es-pèce, causait-elle un préjudice à un particulier et celui-ci fut-il prestataire d'une réquisition antérieure, ne saurait constituer une lésion de ces droits. »

(43) Cfr. Concl. P. LECLERCQ voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 223. — Nota DE HAENE bij Cass., 16.12.1920, *Pas.*, 1921, I, 67.

(44) Zie hierover hun aantekeningen bij de arresten SPAARS en STUYCK (in *Recueil de jurisprudence du droit administratif*, zoals geciteerd in nota's 42 en 43).

(45) *Lésion d'intérêt et lésion de droit*, blz. 33.

(46) Cfr. de nota van Prof. DABIN: « Un préjudice n'est pas de soi illicite; un acte légal peut causer préjudice, ce qui permet de poser le problème de la réparation... Un acte légal, c'est-à-dire exempt de faute, peut parfaitement léser le droit d'autrui, au sens d'une atteinte portée à un intérêt sien, d'où éventuellement un droit à réparation » (*Lésion d'intérêt et lésion de droit*, blz. 33, nota 1).

(47) P. LECLERCQ, Concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 224.

(48) Cass., 14.4.1921, *Pas.*, 1921, I, 143-144. — Vgl.: Cass. 29.4.1920, *Pas.*, 1920, I, 131. — Nota DE HAENE bij Cass., 16.12.1920, *Pas.*, 1921, I, 67. — Concl. JOTTRAND voor Cass., 27.1.1927, *Pas.*, 1927, I, 136. — Cass., 30.3.1933, *Pas.*, 1933, I, 185. — Cass., 28.11.1935, *Pas.*, 1935, I, 71.

(49) Cass., 25.1.1854, *Pas.*, 1854, I, 90. — Cass., 5.12.1856, *Pas.*, 1856, I, 455.

(50) Voorbeeld geciteerd door P. LECLERCQ, Concl. voor Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 224.

(51) Voorbeeld geciteerd door Paul LECLERCQ in zijn nota bij Cass., 11.7.1935, *Pas.*, 1935, I, 327.

(52) Cass., 14.4.1921, *Pas.*, 1921, I, 136-44.

(53) Paul LECLERCQ zegde hierover dat de gemeente om zich te ontlasten zou moeten bewijzen: « l'existence d'une loi d'où résulterait pour elle le pouvoir de broyer, » par défaut de surveillance ou l'usage d'un matériel destructueux, les doigts de particuliers employés par elle » (Concl. voor Cass., 16.12.1920, *Pas.*, 1921, I, 65).

(54) Cass., 27.1.1927, *Pas.*, 1927, I, 136.

(55) Luik, 19.6.1934, *Pas.*, 1935, II, 76. — Cass., 11.7.1935, *Pas.*, 1935, I, 320. — Over het inrichten zelf van de baden beslist de overheid souverain.

(56) Concl. voor Cass., 27.1.1927, *Pas.*, 1927, I, 133 en volg.

(57) Zie hierover: Cass., 5.11.1920, *Pas.*, 1920, I, 218 en volg. (met concl. P. LECLERCQ). — Cass. 20.10.1927, *Pas.*, 1927, I, 310. Concl. GESCHE voor Cass., 11.5.1933, *Pas.*, 1933, I, 222. — Cass., 2.12.1948, *Pas.*, 1948, I, 689.

(58) Er bestaat in hoofde van de particulier « un droit » civil à ce que les règles de prudence que l'expérience a enseignées et que l'autorité a prescrites soient observées » envers lui par les organes et les préposés de l'Etat » (Beroep Brussel, 4.4.1927, *Pas.*, 1927, II, 162).

(59) Dus niet als eenvoudig aangestelde. — Critiek op dit onderscheid door C. CAMBIER, in *Journal des Tribunaux*, 1947, blz. 540-542.

(60) Cass., 1.10.1922, *Pas.*, 1923, I, 15. — Cass., 31.3.1943, *Pas.*, 1943, I, 117. — Cass., 15.1.1946, *J.T.*, 1946, 41-43. — Cass., 29.5.1947, *J.T.*, 1947, 538-539.

(61) MARX, Nota bij Cass., 15.1.1946; *Recueil de jurisprudence du droit administratif*, 1946, blz. 76-82. — Vgl. M. VAUTHIER, *Revue de l'administration*, 1930, blz. 149.

(62a) Conseil d'Etat, 24.2.1865, inzake Roger; *Lebon*, 1865, 245. — Conseil d'Etat, 11.5.1883, inzake Chambredon; *Sirey*, 1885, III, 25. — Conseil d'Etat, 31.2.1890, inzake Brompton-Nich; *Lebon*, 1890, III. — Conseil d'Etat, 5.8.1911, inzake Charabot; *Sirey*, 1914, III, 60.

(62b) Conseil d'Etat, 21.6.1815, inzake Cames; *Sirey*, 1897, III, 33, met nota van H. HAURIOL.

(62c) Conseil d'Etat, 24.5.1912, inzake Battiat *Lebon*, 1912, 618.

(62d) Conseil d'Etat, 28.3.1919, inzake Regnault-Desroziers; *SIREY*, 1923, III, 25, met nota van M. HAURIOL. — Conseil d'Etat, 26.3.1920, inzake Compagnie P.L.M., *Lebon*, 1920, 359. — Vgl. voor ontplofing van een oorlogsschip: Conseil d'Etat, 21.5.1920, inzake Coias; *SIREY*, 1924, III, 53.

(62e) Conseil d'Etat, 30.11.1923, inzake Coutéas, *SIREY*, 1923, III, 57-70, met nota M. HAURIOL. — Deze rechtspraak werd ook later toegepast ten tijde der stakingen met bezetting van fabrieken. Zie b.v. Conseil d'Etat, 3.6.1938, inzake La cartonnerie et imprimerie Saint-Charles; *Lebon*, 1938, 529.

(62f) Conseil d'Etat, 24.12.1946, inzake Walther; *SIREY*, 1927, III, 34.

(62g) Conseil d'Etat, 5.3.1943, inzake Chavat; *SIREY*, 1943, III, 40. — Conseil d'Etat, 30.11.1945, inzake Faure; *SIREY*, 1946, III, 37, met nota F.P. BENOIT. — Conseil d'Etat, 15.2.1946, inzake Ville de Senlis; *SIREY*, 1946, III, 46. — Conseil d'Etat, 22.11.1946, inzake Commune de Saint-Priest-la Plaine; *SIREY*, 1947, III, 105.

(62h) Conseil d'Etat, 24 Juni 1949, inzake Franquette en Daramy; *SIREY*, 1949, III, 64. — Conseil d'Etat, 24 Juni 1949, inzake Lecomte; *SIREY*, 1949, III, 64.

(21) Conseil d'Etat, 21.11.1947; *SIREY*, 1948, III, 21, met conclusies van ODENT en nota van A. MATHIOT.

(62j) Conseil d'Etat, 14.1.1938, inzake La Fleurette; *Lebon*, 1938, 2. — Vgl. Conseil d'Etat, 21.1.1944, inzake Coucheteux et Desmont; *SIREY*, 1945, III, 14.

(63) Een typisch voorbeeld is hier de jurisdictie voor oorlogsschade, waar zekere administratieve organen kennis nemen van aanvragen tot herstelvergoeding wegens benadeling van hetzij blote belangen, hetzij legaal door eigen overheid gekrenkte rechten, hetzij feitelijk door vreemde militaire instanties gekrenkte rechten (zie reeds het arrest De Gang, Raad van State, 7.2.1949, *Recueil de jurisprudence de droit administratif et du Conseil d'Etat*, 1949, blz. 6). — Volgens de heer VAN GLABEKE valt de vergoeding der oorlogsschade als zodanig geheel buiten de idee uitgedrukt in artikelen 1382 en volgende van het burgerlijk wetboek (Rede van 11.12.1945, *Annalen Kamer*, 1945-1946, blz. 102). Indien het oorlofsfeit tegelijkertijd door een fout van de overheid werd tot stand gebracht, zou volgens Prof. P. DE VISSCHER de geteisterde een optie hebben tussen de toepassing van het gemeen recht en het inroepen van de wet van 1.10.1947; zelfs zou hij, volgens deze hoogleraar, de twee procedures complementair kunnen gebruiken (critiek tegen Civ. Brussel, 15.10.1948; *Recueil de jurisprudence de droit administratif et du Conseil d'Etat*, 1949, blz. 2-27).

(64) Aangenomen door de Raad van State in het advies inzake V..., 7.6.1949, gepubliceerd in *R.W.*, 1949-1950, kol. 257.

(65) Arrest ESCHWEILER, Brussel, 28.2.1948; *Recueil*

de jurisprudence de droit administratif et du Conseil d'Etat, 1948, blz. 33.

(66) Advies WAILLIEZ, Raad van State, 2.4.1949; *Recueil de jurisprudence de droit administratif et du Conseil d'Etat*, 1949, blz. 38.

(67) Cfr. F. E. DE VISSCHERE, in *Tijdschrift van Bestuurswetenschappen*, 1947, blz. 13. — M. SOMERHAUSEN en E. VAN HAESSENDONCK, in *Revue Communale*, 1947,

141. — C. CAMBIER, *La section d'administration du Conseil d'Etat (Compétence et procédure)*, blz. 21-25. — De Franse Raad van State acht zich in deze gevallen bevoegd (Arrest La Fleurette, 14.1.1938; *Recueil des arrêts du Conseil d'Etat*, 1938, 25).

(68) Cfr. H. VELGE, *La loi du 23 décembre 1946 instituant en Belgique le Conseil d'Etat*, blz. 111-112. — C. CAMBIER, *La section d'administration du Conseil d'Etat (Compétence et procédure)*, blz. 21.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 2 December 1949.

Eerste Voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Cocquéau des Mottes.
Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Subrogatie. — Geen subrogatie mogelijk, indien de oorspronkelijke schuldeiser ten volle zijn vordering tegen zijn schuldeiser behoudt.

Krachtens de artikelen 1249 e.v. B. W. wordt in geval van betaling met indeplaatsstelling, hij die betaalt voor het bedrag zijner betaling in de plaats gesteld van de oorspronkelijke schuldeiser; indeplaatsstelling is niet bestaanbaar, wanneer de oorspronkelijke schuldeiser ten volle zijn vordering tegen zijn schuldenaar behoudt.

Van Meerbeek t/ N. M. B. S.

Gelet op het bestreden arrest, de 7 Juni 1947 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over de twee middelen samen : het eerste : schending van de artikelen 1134, 1135, 1317, 1319, 1320 betreffende het geloof dat aan de akten dient te worden gehecht, 1382 van het Burgerlijk Wetboek over het oneigenlijk misdrijf, en 97 der Grondwet, over de verplichting de vonnissen te motiveren,

doordat het bestreden arrest beslist dat : « de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, verweerster in cassatie, in het exploit van dagvaarding, op gelegene wijze herinnert dat appellant (aanlegger in verbreking), krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, verantwoordelijk is voor de gevolgen van het ongeval waarvan sprake; doch er aan toevoegt dat zij ten gevolge van dit ongeval de som van 15.181 frank voorgesloten heeft, waarvoor haar schadeloosstelling toekomt, bij toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek; dat het klaar blijkt dat de geïntimeerde vennootschap (verweerster in verbreking) wilde zeggen dat de appellant (aanlegger in cassatie) bij toepassing van artikel 1382, de herstelling verschuldigd was voor het bewuste deel van het verlies dat hij het bedrag der schadevergoeding voor het vereiste beloop in haar handen moest storten, omdat zij het was die het voorgesloten had; dat de geïntimeerde vennootschap (verweerster in verbreking) dus niet artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek als oorzaak van haar vordering heeft willen opgeven, alsof zij zelf het slachtoffer van het ongeval zou zijn, maar wel haar betaling, waartoe het ongeval, inderdaad, de gelegenheid is geweest en in vooruitzicht der gebeurlijkheid van hetwelk de maatschappij en haar agent Clercq, bij toetreding tot de statuten overeenkomst hadden gesloten; dat de maatschappij bewerende in de rechten van Clercq te zijn getreden voor de invordering der voorgesloten sommen, natuurlijk er toe kwam te herinneren dat de oorsprong

van de verplichting van appellant was dat hij, door een fout welke artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek beteugelde, de voorziene veronderstelling heeft doen ontstaan; alles waaromtrent de appellant (aanlegger in verbreking) zich niet had kunnen vergissen, dat hij er nooit heeft kunnen aan twifelen dat de voorschotten waarvan de terugbetaling gevorderd was, gedaan waren geweest krachtens het statuut der agenten van de maatschappij der spoorwegen en dat er nergens schijn is van een nieuwe eis in de loop van het proces »;

zulks terwijl het exploit van rechtsingang, aan aanlegger in cassatie betekend door deurwaarder Leclercq op 7 Mei 1940, als volgt is opgesteld : « overwegende dat de heer Armand Clercq, zwaar gekwetst werd ten gevolge van dit ongeval, waarvan de verantwoordelijkheid ten laste van gedaagde valt, vermits deze noch een gebrek aan zijn voertuig, noch enige omstandigheid van overmacht heeft kunnen inroepen, welke hem van zijn verantwoordelijkheid zou kunnen ontlast hebben; dat inderdaad, alleen meester zijnde van de beweging van het voertuig dat hij bestuurde, en van de contrôle er over, hij gans de gevolgen van de ongelukkige richting, aan hetzelfde gegeven, op zich moet nemen (artikelen 1382, 1384 van het Burgerlijk Wetboek); overwegende dat mijn verzoekster, ten gevolge van dit ongeval, een som van 15.181 frank heeft voorgesloten, waarvan herstelling is verschuldigd bij toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek ».

zulks terwijl dit exploit van dagvaarding, duidelijk opgesteld en voor geen interpretatie vatbaar, klaarblijkelijk en enkel de vordering op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek grondde,

zulks terwijl in alle geval, het volstrekt onmogelijk is aan te nemen dat de slotzin « waarvan herstelling verschuldigd is bij toepassing van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek », zoals het bestreden arrest het beslist heeft, « natuurlijk er aan doet herinneren dat de oorsprong van de verplichting van appellant was dat hij, door een fout welke artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek beteugelde, de voorziene veronderstelling heeft doen ontstaan » (voor de betaling);

zulks terwijl verweerster in verbreking letterlijk bij haar conclusie, in eerste aanleg neergelegd, zelf erkende dat zij artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek als grondslag van haar vordering heeft opgegeven,

en zulks terwijl, de dagvaarding interpreterende zoals het het deed, om de vordering ontvankelijk te verklaren bij conclusie voorgesteld als op de indeplaatsstelling gegrond, het bestreden arrest het gerechtelijk contract, gevormd door de dagvaarding en door de conclusie van verweerster in cassatie, heeft geschonden;

het tweede : schending van de artikelen 1134, 1234, 1236 op het bestaan en het te niet gaan van de verbintenissen, 1319, 1320 op het geloof aan de akten verschuldigd, 1249, 1250, 1251 op de indeplaatsstelling, 1690 op de overdracht van schuldvorderingen, 2011,

2015, 2016, 2021, 2028, 2029 op de borgtocht, van het Burgerlijk Wetboek, en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest artikel 47 van het statuut en reglement der maatschappij der verzekeringen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en de akte, waarbij het slachtoffer bevoordeelde de verweerster in verbreking in zijn rechten te doen treden, interpreterende heeft beslist «dat de schuld van de maatschappij jegens haar agent deze was, niet hem te vergoeden, maar hem voorschotten te geven op de schuldvordering welke hij tegen een derde had, dat ten opzichte van de vergoeding en van de herstelling, de maatschappij een derde is die haar eigen schuld niet heeft voldaan, maar die van de appellant; dat er, weliswaar, twee verschillende schulden zijn, doch ook van verschillende aard; dat de geïntimeerde maatschappij, door de betaling van de maatschappelijke verzekeringen geenszins haar agent heeft willen vergoeden, maar hem enkel voorschotten heeft willen geven op de vergoedingen waarop hij tegen een derde zou recht hebben; dat het voorschot niet de rechten van Clercq tegen appellant te niet heeft gedaan, vermits geen enkele som hem als schadevergoeding werd gestort; dat Clercq dus op de geïntimeerde maatschappij zijn rechten tegen appellant heeft kunnen overdragen, en dat in strijd met wat de appellant beweert, er dienvolgens indeplaatsstelling kan bestaan»,

zulks terwijl indien: het voorschot niet de rechten van Clercq tegen aanlegger in verbreking te niet heeft gedaan, «het vanzelfsprekend niet gaat over een betaling, vermits de betaling voor uitwissel heeft de verbintenis te vernietigen; dat er, dienvolgens, geen sprake kan zijn van indeplaatsstelling, daar deze noodzakelijk een betaling in zich sluit, welke hem die ze doet in de plaats stelt van de oorspronkelijke schuldeiser,

zulks terwijl de indeplaatsstelling niet kan voortvloeien uit een eenvoudige overdracht van rechten, vermits de wet inderdaad de betaling met indeplaatsstelling onderscheidt van de overdracht van een schuldvordering; dat de beweerdte overdracht van schuldvordering tegen de aanlegger in verbreking alleszins niet had kunnen ingeroepen worden bij gebrek aan de bij artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek voorziene formaliteiten,

zulks terwijl het bestreden arrest, om de indeplaatsstelling te rechtvaardigen, aan de overeenkomst der partijen de kentekens van een borgtocht niet heeft gegeven, zich beperkend bij de verklaring dat «Clercq aan de geïntimeerde maatschappij zijn rechten tegen appellant heeft kunnen overdragen» en zulks terwijl het bestreden arrest de indeplaatsstelling niet heeft kunnen aannemen als ontstaan zijnde uit een contract van borgtocht zonder het gerechtelijk contract te schenden:

Overwegende dat het Hof van Beroep, na verklaard te hebben dat de verweerster «een derde was die zijn eigen schuld niet gekweten heeft, maar die van de aanlegger» en dat zij aan Clercq voorschotten heeft willen doen, daaraan toevoegt dat «het voorschot de rechten van Clercq tegen de aanlegger niet heeft te niet gedaan, vermits geen enkele som hem bij wijze van schadevergoeding gestort werd», en besluit «dat, dienvolgens de indeplaatsstelling van de verweerster in de rechten van Clercq tegen de aanlegger kan geschieden»;

Overwegende dat deze redenen tegenstrijdig zijn;

Overwegende dat luidens de artikelen 1249 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, in geval van betaling met indeplaatsstelling, degene die betaalt in de plaats is gesteld van de oorspronkelijke schuldeiser

ten belope van het bedrag dezer betaling; dat de indeplaatsstelling niet kan verondersteld worden wanneer de oorspronkelijke schuldeiser zijn volle rechten tegen de schuldenaar behoudt;

Dat het bestreden arrest, dienvolgens, de in het middel aangeduide wetsbepalingen schendt;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest voor zoveel hetzelfde het door de aanlegger tegen de verweerster ingesteld hoger beroep niet gegrond verklaart en deze aanlegger tot de kosten veroordeelt;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerster tot de kosten;

Verwijst de alto beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

HOF VAN VERBREKING

Verenigde Kamers. — 9 Februari 1950.

Eerste Voorzitter: M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever: M. Bareel.

Advocaat-Generaal: M. Ganshof van der Meersch.

1. Cassatie. — Bevoegdheid van de Verenigde Kamers van het Hof van Verbreking.

2. Belasting op uitzonderlijke winsten. — Betekenis van «bezoldigingen» in art. 3, par. 3 van de wet van 10 Januari 1940 op de invoering van een bijzondere en tijdelijke belasting op de uitzonderlijke winsten.

1. *De beslissing van het bestreden arrest is onverenigbaar met het arrest van het Hof van Verbreking, waarbij de zaak verwezen werd; het middel tot staving van de onderhavige voorziening in cassatie is juist hetzelfde als het middel, dat aangevoerd werd tegen het arrest, dat bij het cassatie-arrest van verwijzing vernietigd werd.*

De behandeling van de voorziening in cassatie behoort derhalve tot de bevoegdheid van de verenigde kamers van het Hof van Verbreking.

2. *Uit de geschiedenis van de totstandkoming van de wet van 10 Januari 1940 tot invoering van een bijzondere en tijdelijke belasting op de uitzonderlijke winsten blijkt, dat zo de auteurs van de wet in art. 3, par. 2 bepaald hebben, dat wat de belastingplichtige rechtspersonen betreft, onder de te vergelijkende winsten mede zijn begrepen de bezoldigingen van beheerders van vennootschappen op aandelen, zij zulks hebben gedaan om het belang op te heffen, hetwelk deze vennootschappen mochten hebben om die bezoldigingen te verhogen, ten einde daardoor het bedrag van de belastbare winsten der vennootschap zelve te verminderen.*

Het door de wetgever beoogde doel zou niet bereikt worden, indien een onderscheid gemaakt werd tussen de bezoldigingen door de beheerders van vennootschappen ontvangen, in hun hoedanigheid van beheerders en de bezoldigingen hun uitgekeerd uit enige andere hoofde, zelfs ter uitvoering van een dienstcontract.

Belgische staat (Ministerie van Financiën) t/
N. V. La Céramique Montoise.

Gelet op het de 13 April 1948 door het Hof gewezen

arrest dat, na verbreking van het arrest van het Hof van beroep te Brussel d.d. 17 September 1946, de zaak verwees naar het Hof van beroep te Gent;

Gelet op het arrest, de 8 Maart 1949 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Gelet op het enig middel : schending van artikel 112 van de Grondwet, van de artikelen 1 en 3 par. 2 van de wet van 10 Januari 1940, houdende wijziging van de samengeordende wetten op de inkomstenbelastingen en invoering van een bijzondere en tijdelijke belasting op de uitzonderlijke winsten, en van artikel 25 par. 1, 2° litt. b van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen samengeschiedeld door Koninklijk besluit van 12 September 1936,

doordat het bestreden arrest de aanspraak heeft gegrond verklaard van de verweerster, die vroeg dat een som van 49.709,35 frank, bedrag van de bezoldigingen gedurende het jaar 1942 in zijn hoedanigheid van directeur en krachtens clausules van een dienstcontract toegekend aan de H. Antoine Dubois, beheerder en directeur van de verweerster, van de belastbare basis zou worden afgetrokken :

Wat betreft het aanhangig maken voor de verenigde kamers :

Overwegende dat de voorziening tegen het arrest van het Hof van beroep te Brussel d.d. 17 September 1946 steunde, onder andere, op het middel, afgeleid uit de schending van artikelen 1 en 3 par. 2 van de wet van 20 Januari 1940, doordat het arrest ten onrechte beslist heeft dat de krachtens de clausules van een dienstcontract aan Dubois, beheerder van de verwerende vennootschap, betaalde bezoldiging, een bedrijfsuitgave uitmaakt, welke in hoofde van de verweerster, als bezoldiging van beheerder, niet belastbaar was;

Overwegende dat het arrest van verwijzing dd. 13 April 1948 dat middel aanneemt, om de reden dat de betwiste som, een aan de beheerder van de verwerende vennootschap in zijn hoedanigheid van directeur toegekende bezoldiging uitmakende, al weze zij zelfs verschuldigd krachtens een bediendencontract, fictief bij de winsten van de verweerster moet gerekend worden;

Overwegende dat het thans bestreden arrest beslist dat artikel 3 par. 2 van de wet van 10 Januari 1940 in onderhavig geval niet van toepassing is, en dat de door Dubois krachtens een dienstcontract ontvangen wedden, niet fictief bij het belastbaar actief van de verweerster moeten gevoegd worden om de belastbare inkomsten te berekenen;

Overwegende dat die beslissing onverenigbaar is met het arrest van verwijzing;

Dat het middel tot staving van onderhavige voorziening juist hetzelfde is als het middel dat aangevoerd werd tegen het arrest van 17 September 1946 en aangenomen werd door het arrest van het Hof dd. 13 April 1948;

Dat, dus de behandeling van de voorziening tot de bevoegdheid behoort van de verenigde kamers van het Hof;

Over het middel :

Overwegende dat de wet van 10 Januari 1940 tot invoering van een bijzondere en tijdelijke belasting op de uitzonderlijke winsten, in zijn artikel 3 bepaalt dat, wat de belastingplichtigen betreft die rechtspersoonlijkheid bezitten, de te vergelijken winsten zijn, behalve de inkomsten inachtgenomen voor de toepassing van de bedrijfsbelasting, de bezoldigingen toegekend aan de personen vermeld bij artikel 25 par. 1, 2° litt. b

van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen samengeschiedeld door Koninklijk-besluit van 12 September 1936;

Overwegende dat luidens dat artikel de bedrijfsbelasting treft «... 2° de verschillende bezoldigingen... b) van de beheerders, commissarissen of vereffenaars van vennootschappen op aandelen »;

Overwegende dat uit de geschiedenis van de totstandkoming van de wet van 10 Januari 1940 blijkt dat, indien de auteurs ervan, wat de belastingplichtigen betreft die de rechtspersoonlijkheid bezitten, onder de te vergelijken winsten, de bezoldigingen hebben begrepen van de beheerders der vennootschappen op aandelen, zij zulks hebben gedaan om aan de onderworpen vennootschappen het belang te ontnemen, dat ze zouden kunnen hebben om de bezoldigingen van hun beheerders te verhogen om het bedrag van de belastbare winsten in hoofde van die vennootschappen zelf te verminderen;

Overwegende dat het door de wetgever nagestreeft doel niet zou bereikt worden, indien een onderscheid gemaakt werd tussen de bezoldigingen welke door de beheerders van vennootschappen ontvangen worden in hun hoedanigheid van beheerders, en de bezoldigingen welke hun te welken anderen titel ook gestort worden, zelfs in uitvoering van een dienstcontract;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat Dubois de functies van beheerder en van technisch directeur van de verwerende vennootschap gelijktijdig waarnam;

Overwegende dat het bestreden arrest door te beslissen dat de betwiste belasting de bezoldigingen niet zal treffen, welke door de verweerster in 1942 aan Dubois in hoedanigheid van directeur, betaald werden, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen,

en uitspraak doende in verenigde kamers,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van beroep te Gent en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van het vernietigd arrest;

Veroordeelt verweerster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik dat krachtens artikel 2 van de wet van 7 Juli 1865 zich zal gedragen naar de beslissing van het Hof van verbreking nopens het door het Hof beslecht rechtspunt.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 6 Februari 1950

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Advocaat : Mr. J. Bernolet.

1. Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Beslissingen vatbaar voor vernietiging. — Niet blote beweringen.
2. Bevoegdheid (Raad van State). — Advies betr. onenigheid tussen verzoekers en bestuur.

1. De bewering van een college van burgemeester en schepenen, volgens dewelke een voorgesteld verkavelingsplan niet beantwoordt aan het bijzonder aanlegplan, heeft niet het karakter van een beslissing en is dus niet voor vernietiging door de Raad van State vatbaar.

2. Een verzoek dat er op neerkomt aan de Raad van State een advies te vragen betreffende de onenigheid opgerezen tussen verzoekers en het college van burgemeester en schepenen valt niet onder de bevoegdheid van de Raad van State.

Schram cs. t/ Stad Brugge.

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift op 1 Juli 1949 ingediend;

Overwegende dat verzoekers te Brugge in onverdeeldheid de eigendom hebben van onroerende goederen, die een complex vormen, palende aan de Hoefijzer-, Laan-, en Neststraat; dat, na een verkavelingsplan te hebben opgesteld volgens hetwelk dit complex in vier loten werd verdeeld, door het ambt van notaris Van Der Beke de openbare verkoop der goederen werd aangekondigd; dat het college van burgemeester en schepenen der stad Brugge de verkopers er op attent maakte, bij brief dd. 29 April 1949, dat het verkavelingsplan, zoals het op de aanplakbrieven voorkwam, strijdig was met het door de gemeenteraad van Brugge goedgekeurd bijzonder plan van aanleg; dat, nadat de verzoekers het verkavelingsplan hadden laten wijzigen om aan de gestelde voorwaarden te voldoen, het schepencollege bleef beweren, bij brief dd. 4 Juni 1949, dat het nieuw verkavelingsplan evenmin als het vorige aanvaardbaar was;

Overwegende dat verzoekers vragen aan de Raad van State « te willen oordelen naar recht en billijkheid, om te verklaren aan het Stadsbestuur Brugge dat het lot 4 in het voorgesteld verkavelingsplan voldoet aan de eisen der voorschriften en van het aanlegplan zelf »;

Overwegende dat de bewering van het college van burgemeester en schepenen vervat in zijn brieven van 29 April 1949 en 4 Juni 1949, volgens dewelke het voorgesteld verkavelingsplan niet beantwoordt aan het bijzonder aanlegplan, niet het karakter heeft van een beslissing en dus niet voor vernietiging door de Raad van State vatbaar is; dat de vraag van verzoekers er op neerkomt aan de Raad van State een advies te vragen betreffende de onenigheid die opgerezen is tussen verzoekers en het college van burgemeester en schepenen; dat de Raad van State daartoe niet bevoegd is.

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de verzoekers.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 7 Februari 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Bevoegdheid (Raad van State). — Actie tot schadeloosstelling wegens maatregelen van nietig verklaarde organismen.

Een actie tot schadeloosstelling wegens maatregelen van een der door de B.W. van 5 Mei 1944 nietig verklaarde organismen en diensten, behoort, in verband met de bepalingen van de B. W. van 28 Februari 1947, niet tot de bevoegdheid van de Raad van State.

Gebroeders Vergaelen t/ Belgische Staat (Minister van Financiën, Vereffeningscomité der tijdens de vijandelijke bezetting opgerichte organismen en diensten).

De Raad van State,

.....

Gezien het verzoekschrift dd. 15 October 1948;

.....

Overwegende dat, volgens zijne bewoordingen, het verzoekschrift strekt tot het « doen betalen binnen de vijftien dagen van het tussen te komen arrest, van :

1° een som van vijf miljoen frank schadeloosstelling voor de inbeslagname, de ontmanteling en de wegneming van de melkerijinstelling van verzoekers door de Hoofdgroepering « Zuivel, Vetten en Eieren » van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie en voor het bedrijfsverlies en het verlies van de cliënteel die er het gevolg van waren.

2° de gerechtelijke intresten in handelszaken van af 4 Februari 1946 »;

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat de aangiften van schuldvordering in uitvoering van de besluitwet van 28 Februari 1947 in geen geval een titel vormen ten voordele van degene die beweert schuldeiser te zijn van een nietigverklaard organisme; dat, anderzijds, artikel 8 bepaalt dat gedurende een termijn van zes maanden elke betaling uit dien hoofde is geschorst, terwijl artikel 9 derzelfde besluitwet nader bepaalt dat bij het verstrijken van de termijn van zes maanden een wet de voor de liquidatie geldende beginselen en de uitvoeringsmodaliteiten van deze beginselen zal regelen; dat de wet nog niet tussenkam en de tegenpartij laat gelden dat zij niet op de beslissingen van de wetgever mag vooruitlopen;

Overwegende dat de betwisting, die het voorwerp van het verzoekschrift uitmaakt, niet ressorteert onder de bevoegdheid van de Raad van State, zoals ze bepaald wordt bij de wet van 23 December 1946.

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de verzoekers.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 26 September 1949.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : MM. Van Wetter en Belpaire.

Advocaat-Generaal : M. Van Houdt.

1. Hoger beroep. — Vatbaarheid voor hoger beroep.

2. Executie van onroerend goed. — Vereisten voor de toepasselijkheid van art. 3, lid 2 Wet van 15 Augustus 1854. — « Verzet » in de zin van art. 17, lid 2. — Dwingend karakter van de in art. 17 voorgescreven formaliteiten.

1. De eis door de schuldeiser ingesteld tegen de schuldenaar en de vorderingen tot vanwaardeverklaring van het beslag op onroerend goed, ingesteld tegen derde verkrijgers van de schuldenaar, moeten als ondeelbaar worden beschouwd, zodat de vatbaarheid voor hoger beroep van het vonnis, gewezen op de vordering tegen de schuldenaar, bepaald wordt door de geschatte waarde van de vorderingen tegen de derde-verkrijgers van het onroerend goed.

Het hoger beroep ingesteld tegen partijen, die in

eerste instantie verstek hebben laten gaan door niet te verschijnen, is niet-ontvankelijk.

2. Het voorschrift van art. 3, lid 2 van de wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning, bepalend dat de uitwinning van de persoonlijke onroerende goederen van de vrouw vervolgd wordt tegen de man en de vrouw, vindt zijn grond in de maritale macht en heeft ten doel de man in te lichten over de inbeslagneming van de onroerende goederen toebehorend aan zijn echtgenote, zulks eensdeels teneinde te voorkomen, dat hij deze zou machtigen om die onbeschikbare goederen te vervreemden en anderdeels omdat door het beslag zijn recht van beheer van de persoonlijke goederen van zijn vrouw wordt ingekort.

Voormelde bepaling mist toepassing, wanneer geen van beide redenen kan worden ingeroepen, hetgeen in casu het geval is. Immers de schulden van de vrouw, welke aanleiding hebben gegeven tot de in het proces bedoelde inbeslagneming, werden door haar aangegaan in de uitoefening van haar bedrijf, hetwelk zij uitoefende met de uitdrukkelijke toestemming van haar man. Krachtens art. 216/3° B. W. is de bewilliging van de man in het aanhangig geschil dus niet vereist en de vrouw, openbare koopvrouw, kan ingevolge art. 11 Wetboek van Koophandel, haar onroerende goederen vervreemden. Anderdeels had in casu de vrouw zelf en niet haar man het vrije beheer van haar persoonlijke goederen ingevolge de tussen echtgenoten uitgesproken scheiding van goederen.

Overigens blijkt uit de slotzin van voormeld lid 2 van art. 3 van de wet van 15 Augustus 1854, dat de tussenkomst van de man niet wordt vereist, zolang de procedure niet in haar gerechtelijke phase is getreden, d.i. in casu vóór de dagvaarding tot waardeverklaring van het gelegde beslag.

Bij beslag op de persoonlijke goederen van de vrouw kan de overschrijving van de voorafgaande bevelen en van de inbeslagneming alleen tegen haar worden gedaan en moet zij uitsluitend onder haar naam worden vermeld in het in art. 125 van de Hypotheekwet bedoelde register.

Door «verzet» in art. 17, lid 2 van de wet van 15 Augustus 1854 moet worden verstaan elk rechtsmiddel, dat het bestaan of het bedrag van de schuldvordering van de beslagleggers ter sprake brengt, dus ook een door de schuldenaar tegen een veroordelend vonnis ingesteld hoger beroep.

Meergenoemde wet van 15 Augustus 1954 laat aan de beslagleggers niet toe de in art. 17 op straffe van nietigheid (art. 52) voorgeschreven formaliteiten te vervangen door het betekenen en overschrijven van herhaalde bevelen, volkomen onderscheiden van het eerste bevel, naar hetwelk zij niet eens verwijzen, terwijl zij de oorzaak van de schorsing der vervolgingen niet vermelden. Wegens de niet-inachtneming van de voorgeschreven formaliteiten kunnen de overschrijvingen van het tweede en derde bevel in casu niet aangemerkt worden als «vernieuwingen» van de vorige overschrijving in de zin van de wet. Deze opvatting wordt ook geboden door de strekking van de hypothecaire publiciteit, nl. het verstrekken van rechtszekerheid aan derden.

S. en Van Damme t/ Wwe van Herreweghe en cs.

Overwegende dat, alhoewel behoorlijk gedagvaard, de echtgenoten Roegiest Germaine en De Meyer Theopiel geen pleitbezorger hebben gesteld;

Overwegende dat De Meyer Irène, weduwe Van Herreweghe Leopold en Van Rysselberghe René, thans

geïntimeerden, alhoewel gezamenlijk, toch krachtens onderscheiden titels van schuldvorderingen, respectievelijk groot in hoofdsom 111.436,10 frank en 15.132,30 frank, bij exploit d.d. 31 Januari 1949 beslag hebben gelegd op zekere onroerende goederen welke, na de overschrijving op het kantoor der hypotheek van herhaalde voorafgaande bevelen d.d. 20 December 1947, 18 Juni en 13 December 1948, werden verkocht door hun schuldenares, Roegiest voornoemd, echtgenote van De Meyer Theopiel, verstek doende geïntimeerde, de ene aan Van der Gracht Vital, thans geïntimeerde, doch welke zich aansluit bij appellanten, de andere aan Van Damme Bernard, thans appellant, blijkens akten van het ambt van notaris S. te Loochristi, eveneens appellant, respectievelijk d.d. 6 October 1948 voor de eerste verkoop en 24 Juni 1948 voor de tweede;

Dat De Meyer Irène en Van Rysselberghe dagvaarding hebben doen uitbrengen vóór de eerste rechter aan de echtgenoten De Meyer-Roegiest, alsmede aan Van der Gracht en aan Van Damme, ten einde over de geldigheid van het beslag uitspraak te horen doen, terwijl beide laatstgenoemden op hun beurt notaris S. in vrijwaring hebben geroepen en, voor het geval de hoofdeisen mochten worden ingewilligd, tegen hem een veroordeling tot terugbetaling van de koopsom en kosten van de contracten hebben gevorderd, benevens tot de betaling van de kosten van de hoofdeisen en van de eisen tot tusseenskomst;

Dat S., die zich bij Van der Gracht en Van Damme heeft aangesloten en verweermiddelen, welke deze partijen eigen zijn, heeft voorgesteld tot afwijzen van die hoofdeisen, daartoe rechtstreeks heeft geconcludeerd tegen de beslagleggers;

Dat het bestreden vonnis het beslag van waarde heeft verklaard en de uitspraak over de vorderingen tot vrijwaring heeft verdaagd;

Overwegende dat de waarde van de onderscheiden hoofdeisen van ieder van de beslagleggers tegen Van der Gracht en tegen Van Damme, — waarvoor de wettelijke gronden tot begroting, voorzien bij artikel 30, alinea 2, van de wet van 25 Maart 1876, gewijzigd door artikel 7 van de wet van 15 Maart 1932, — ontbreken — door geen van de voormelde partijen werd geschat;

Dat ze echter, behoorlijk werden geschat door S., optredend tot waarneming van de verdediging van Van der Gracht en van Van Damme;

Dat dienvolgens, niettegenstaande met inachtneming van het bedrag van zijn schuldvordering de hoofdeis van Van Rysselberghe tegen de beslagene Roegiest bij toepassing van voormeld artikel 30 zou moeten worden geacht in laatste aanleg te zijn gewezen, de ondeelbaarheid van die eis met die, ingesteld tegen Van der Gracht en tegen Van Damme, tot gevolg heeft, dat in eerste aanleg uitspraak werd gedaan, zo ten aanzien van de beslagene als van die derde-verkrijgers;

Overwegende dat, vermits de hoofdeisen van De Meyer Irène en van Van Rysselberghe loutere vorderingen tot geldigverklaring van het beslag uitmaken ten aanzien van de beslagene en haar echtgenoot en laatstbedoelde partijen niet vóór de eerste rechter zijn verschenen, zij niet konden worden gedagvaard in hoger beroep;

Dat, wat hen betreft, de hogere beroepen van S. en van Van Damme dus niet ontvankelijk zijn en die appellanten derhalve, welke ook het lot moge wezen van hun appèl, dienen te worden veroordeeld in de kosten, gevallen op die hogere beroepen;

Overwegende dat de opgave van de grieven van de appellanten is beperkt tot twee middelen, welke de

schending inroepen, enerzijds van artikel 3 van de wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning en anderzijds van de artikelen 17 en 27 van dezelfde wet;

Wat betreft het middel gegrond op artikel 3 van de wet van 15 Augustus 1854 :

Overwegende dat de appellanten staande houden dat geheel de procedure nietig is, omdat de exploiten, houdende voorafgaand bevel en inbeslagneming werden betekend aan, alsmede de overschrijvingen derzelfde werden gedaan onder de naam van Roegiest alleen, met uitsluiting van haar echtgenoot, die enkel samen met haar werd gedagvaard tot het van waarde horen verklaren van het beslag;

Overwegende dat wel is waar naar luid van het tweede lid van voormeld artikel 3, de uitwinning van de persoonlijke onroerende goederen van de vrouw, — wat ter zake het geval is, de beslagene Roegiest gerechtelijk gescheiden zijnde van goederen, — wordt vervolgd tegen de man en tegen de vrouw, die, indien de man weigert het proces te voeren, kan gemachtigd worden om in rechten te verschijnen;

Doch dat dit voorschrift, hetwelk zijn grond vindt in de maritale macht, ten doel heeft de man in te lichten over de inbeslagneming van de onroerende goederen, toebehorende aan zijn echtgenote, en dit enerzijds ten einde te voorkomen dat hij deze zou machtigen die onbeschikbaar geworden goederen te vervreemden en anderzijds, omdat door het beslag zijn recht van beheer van de persoonlijke goederen van zijn vrouw wordt ingekort;

Overwegende dat in deze zaak geen van beide redenen kan worden ingeroepen;

Overwegende inderdaad, wat de eerste reden betreft, dat Roegiest niet moest worden gemachtigd niet enkel om in rechten te staan — indien, zoals door de appellanten wordt staande gehouden, men aannemen moet dat de procedure van het beslag op onroerende goederen moet worden gelijkgesteld met een rechtsvordering, — maar evenmin om haar onroerende goederen te vervreemden;

Dat immers uit de overgelegde bescheiden blijkt dat de schulden, welke aanleiding hebben gegeven tot de inbeslagneming, werden aangegaan door Roegiest in de uitoefening van het bedrijf, dat zij uitoefende krachtens de uitdrukkelijke machtiging van haar man, zodat het beslag het gevolg is van een door haar regelmatig gestelde daad van koophandel;

Dat naar luid van artikel 216/3° van het Burgerlijk Wetboek de bewilling van de man niet is vereist in al de geschillen, — indien de gecritiseerde procedure een geschil mag worden geheten, — betreffende de rechten, die aan de vrouw toegekend zijn met het oog op het uitoefenen van een handelsbedrijf, terwijl, naar luid van artikel 11 van het Wetboek van Koophandel, de vrouw, die openbare koopvrouw is, haar onroerende goederen kan vervreemden zonder machtiging van haar man;

Overwegende, wat de tweede reden aangaat, Roegiest zelf, en niet haar echtgenoot, het vrije beheer van haar persoonlijke goederen heeft ingevolge de tussen hen uitgesproken scheiding van goederen;

Overwegende dat, wat er ook van weze, de tekst zelf van meerbedoeld artikel 3 de stelling van de appellanten moet doen verwerpen, daar dit bepaalt dat, indien de man weigert met de vrouw « het proces te voeren », deze laatste kan gemachtigd worden door de rechter om « in rechten te verschijnen »;

Dat, zolang de procedure niet in haar gerechtelijke fase is getreden, d.i. vóór de dagvaarding tot geldig-verklaring van het beslag, er geen proces wordt

gevoerd en er niet in rechten kan worden verschenen en derhalve de tussenkost van de man niet wordt vereist;

Overwegende, eindelijk, dat waar het gaat om persoonlijke goederen van Roegiest, welke alleen beslagene partij is, de overschrijving van de voorafgaande bevelen en van de inbeslagneming alleen tegen haar konden worden gedaan en bovendien enkel onder haar naam moesten worden vermeld in het register, bedoeld in artikel 125 van de Hypotheekwet;

Wat betreft het tweede middel, gegrond op de artikelen 17 en 27 van de wet van 15 Augustus 1854 :

Overwegende dat de appellanten staande houden dat de verkopen, vastgesteld bij akten d.d. 24 Juni en 6 October 1948 (overgeschreven op 3 Juli en 16 October 1948) niet worden getroffen door de nietigheid, voorzien bij artikel 27 van de wet van 15 Augustus 1854 om reden dat de ten tijde van die vervreemdingen bestaande overschrijvingen van de voorafgaande bevelen d.d. 20 December 1947 en 18 Juni 1948 ongeldig zijn geworden door het verstrijken van de termijn van zes maanden te rekenen van hun respectieve dagtekening en zulks niettegenstaande de omstandigheid dat, vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van het eerste bevel, datgene van 18 Juni 1948, werd betekend en overgeschreven en dat, vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van dit laatste, een derde bevel werd betekend op 13 December 1948 en overgeschreven, hetwelk werd gevolgd door het behoorlijk overgeschreven exploit van inbeslagneming d.d. 31 Januari 1949;

Dat, in dit stelsel, in strijd met datgene van de beslagleggers, wordt voorgehouden dat ieder van die twee eerste bevelen, wat zijn gevolgen aangaat ten aanzien van de bedoelde nietigheid, op zich zelf moet worden beschouwd, derwijze dat het derde bevel niet geniet van de uitwerking, die de twee voorgaande bevelen hebben gehad gedurende hun onderscheiden geldigheidsduur, de uitwerking van die bevelen niet geschorst geweest zijnde, hetzij tengevolge van verzet tegen de executoriale titel, die aan de vervolging tot grondslag dient, hetzij ten gevolge van een verzoek om uitstel, zoals is voorzien bij artikel 17, alinea 2, van de wet van 15 Augustus 1854, en de beslagleggers nagelaten hebbende de twee eerste bevelen te vernieuwen op de wijze voorgeschreven door de alinea's 3 en 5 van dezelfde wetsbepaling;

Overwegende dat, zo er in casu geen verzoek om uitstel is geweest vanwege de schuldenares, het door haar ingesteld hoger beroep d.d. 4 Februari 1948 tegen het vonnis van veroordeling, tegen haar uitgesproken door de rechtbank van Koophandel, moet worden geacht een « verzet » tegen die executoriale titel uit te maken, de voormelde alinea 2 van artikel 17 door « verzet » bedoelende welke rechtsmiddel ook, dat het bestaan of het bedrag van de schuldvordering van de beslagleggers andermaal ter sprake brengt;

Dat de overschrijving van het bevel van 17 December 1947 dienvolgens vatbaar was voor vernieuwing;

Overwegende dat de daartoe door artikel 17 voorgeschreven formaliteiten niet werden nageleefd door de beslagleggers, alhoewel zij behoren tot die, welke volgens artikel 52 van dezelfde wet moeten worden inachtgenomen op straf van nietigheid of van verval;

Dat voormelde wet in haar tegenwoordige tekst aan de beslagleggers niet toelaat die formaliteiten te vervangen door het betekenen en overschrijven van herhaalde bevelen, volkomen onderscheiden van het eerste bevel, naar hetwelk zij niet eens verwijzen en die de oorzaak van de schorsing der vervolgingen niet aanduiden;

Dat wegens dit niet-naleven de overschrijvingen van het tweede en van het derde bevel niet kunnen worden aangezien als « vernieuwingen », in de zin van de wet, van de voorgaande overschrijving, doch enkel gelden kunnen als zelfstandige, volkomen nieuwe overschrijvingen, met uitsluitend eigen uitwerking, zonder enige invloed op de voorgaande overschrijving; waarvan zij de uitwerking niet hebben kunnen bewaren;

Overwegende dat deze zienswijze trouwens volledig strookt met de economie van artikel 3 der wet van 30 Juli 1938 tot aanvulling van artikel 17 van de wet van 15 Augustus 1854, zoals het reeds was gewijzigd door artikel 10 van de wet van 10 October 1913;

Dat ongetwijfeld met het oog op het belang van de beslagleggers, die na een bevel hun vervolging hebben geschorst ten gevolge van een wettelijk impediment, — verzet tegen de executoriale titel of verzoek om uitsstel voormelde wetsbepaling hun de mogelijkheid heeft verschafte door middel van de vernieuwing van de overschrijving van hun bevel te voorkomen, dat ten gevolge van die schorsing en door het verstrijken van de termijn van zes maanden, voorzien in het aangevuld artikel, de overschrijving van een bevel zou ophouden enige kracht te hebben, wat hen zou beroven van het voordeel van de voorgaande akten van vervolging en onder meer van de onvervreemdbaarheid der goederen, voortvloeiende uit die overschrijving;

Doch dat niet mag worden vergeten dat de wet van 30 Juli 1938 het voorheen bestaande artikel 17 van de wet van 15 Augustus 1854 niet heeft ingetrokken, maar dat de oude bepaling de eerste alinea van het aangevuld artikel 17 is geworden, waarvan het nog steeds het leidende principe huldigt, te weten het snel en automatisch gelijktijdig verval zo van het bevel, dat het beslag voorafgaat, als van de overschrijving daarvan, principe waarvan de aanvullende bepaling enkel afwijkt in de twee hierboven aangehaalde gevallen van wettelijke impedimenten;

Dat, wanneer de voorwaarden voor die toepassing van die uitzonderingen aanwezig zijn, enerzijds de geldigheidsduur wordt verlengd van het bevel zelf als eerste akte van de vervolging (d.i. ten aanzien van het exploit van inbeslagneming, alsmede van de overschrijving van het bevel, meer dan zes maanden na zijn dagtekening), hetgeen een nieuw bevel overbodig maakt bij de hervatting van de vervolging, terwijl anderzijds het lot van de overschrijving van het bevel wordt afgescheiden van datgene van het bevel zelf door het onderwerpen van de overschrijving aan een eigen geldigheidsduur, welke weliswaar die van het bevel niet overtreffen mag, doch welke, ook indien het bevel langer dan zes maanden geldig is, zes maanden te rekenen van haar eigen dagtekening niet kan overschrijden, behoudens vernieuwing vóór het verstrijken van die termijn, overeenkomstig de door die aanvullende wetsbepaling voorgeschreven formaliteiten;

Dat uit de aangehaalde wetsbepaling volgt, dat in voorkomend geval met het oog op het bestendigen van hun respectieve uitwerking, de formaliteiten van de vernieuwing niet worden vereist voor het bevel als eerste akte van vervolging, waarvan zonder enige pleegvorm van rechtswege de geldigheidsduur wordt verlengd, terwijl integendeel de voorgeschreven formaliteiten nodig zijn voor de overschrijving opdat de eruit voortvloeiende onvervreemdbaarheid der goederen zou worden bestendig;

Dat, zo zij niet behoorlijk wordt vernieuwd, de overschrijving onvermijdelijk vervalt door het verstrijken van voormelde termijn, de opschorting van de uitwerking van het bevel zelf zonder invloed blijvende ten aanzien van de door de wet ingestelde hypothecaire publiciteit er van, zodat bij het verstrijken van de gel-

digheidsduur van de overschrijving de eruit voortvloeiende onvervreemdbaarheid van de goederen automatisch wordt opgeheven;

Dat derhalve ieder van bedoelde overschrijvingen, — en niet de bevelen, — op zich zelf moet worden beschouwd wat aangaat haar uitwerking;

Overwegende dat de tweede en de derde van bedoelde overschrijvingen slechts gelden kunnen als eerste overschrijving, daar zij in strijd met het voorschrift van het nieuw artikel 17 van de wet van 15 Augustus 1854 geen aanduiding hoegenaamd inhouden van de te vernieuwen overschrijving, noch van de oorzaak van de schorsing der vervolgingen;

Dat die aanduiding is vereist in het belang van derden ten einde aan deze toe te laten op te klimmen tot de overschrijving van het vernieuwd bevel en het bestaan en de geldigheid daarvan na te gaan;

Dat bij gebreke van die aanduiding derden in de waan kunnen verkeren dat het om een eerste overschrijving gaat;

Dat de door de beslagleggers herhaaldelijk gegeven en overgeschreven bevelen derhalve afbreuk doen aan de door de hypothecaire publiciteit nagestreefde rechtszekerheid, welke zij aan derden heeft willen verstrekken;

Dat, zoals reeds hoger gezegd, de vernieuwing van de overschrijving, zoals zij is voorgeschreven door artikel 17, de enige publiciteit is, welke door de wet wordt erkend en waarvan zij de vervanging door welke andere publiciteitsvorm ook niet dult;

Overwegende dat, bij toepassing van het voorgaande, de overschrijving van het bevel van 20 December 1947 opgehouden heeft enige kracht te hebben op 20 Juni 1948 en die van het bevel van 18 Juni 1948 op 18 December 1948 en dat terzelfdertijd de gedurende de respectieve geldigheidsduur er van bestaande onvervreemdbaarheid der goederen van de schuldenares van rechtswege werd opgeheven, terwijl het bevel van 13 December 1948 slechts uitwerking heeft gehad te rekenen van zijn dagtekening;

Dat bijgevolg, alhoewel gedaan binnen de geldigheidsduur van het tweede bevel, bij het verstrijken er van en door die opheffing, de verkopen van 24 Juni en 6 October 1948 tot hun volle uitwerking zijn gekomen en kunnen worden ingeroepen tegen de beslagleggers, onverminderd het recht van deze laatste om, zo daartoe termen zijn, hetzij die vervreemdingen aan te vallen op grond van artikel 1167 van het Burgerlijk Wetboek, hetzij de notaris aansprakelijk te stellen voor de schade, die zij hebben geleden ten gevolge van het onvermogen van hun schuldenares, indien mocht blijken dat die openbare ambtenaar daarbij enige foutieve medewerking zou hebben verleend;

Overwegende dat door het afwijzen van de hoofdeisen de vorderingen tot vrijwaring zonder voorwerp komen te staan;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting het advies van de heer Advocaat-generaal Vanhoudt;

Recht doende bij verstek wegens nalatigheid om te verschijnen tegen de echtgenoten Roegiest Germaine en De Meyer Theophiel;

Wijst af als onontvankelijk de hogere beroepen, ingesteld door S. en Van Damme, voor zover deze gericht zijn tegen voornoemde echtgenoten; veroordeelt ieder van die appellanten tot de helft van de kosten, op die hogere beroepen gevallen;

Ontvangt hun hogere beroepen ten aanzien van de overige geïntimeerden en verklaart dezelve gegrond, doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet in al zijn beschikkingen en, opnieuw wijzende en doende wat de eerste rechter had behoren te doen, verwerpt als ongegrond de hoofdeisen tot van waardeverklaring van de onroerende inbeslagnemingen van 31 Januari 1949 en verklaart zonder voorwerp de vorderingen tot vrijwaring;

Veroordeelt De Meyer Irène en Van Rysselberghe René ieder tot de helft van de kosten, gevallen in de beide aanleggen, zo op de hoofdeisen als op de vorderingen tot vrijwaring, met uitzondering van de hierboven ten laste van de appellanten gelegde;

NOOT: Het bij bovenstaand arrest vernietigd vonnis van de rechtbank te Gent d.d. 19 Maart 1949 is gepubliceerd in het R. W. 1949-1950, 125 e.v.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

24 October 1949.

Voorzitter: M. Fraeys.

Rechters: M.M. Claeysen en de Clercq.

Advocaat: Mr. Vangeenberghe.

Rijksmaatschappelijke zekerheid. — Bijslagen en verwijlinteressen. — Rechter niet bevoegd tot het kwijtschelden hiervan.

Indien de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid niet afstand doet van zijn vordering wegens bijslagen en verwijlinteressen, is de rechter niet bevoegd aan de aangeslotene daarvan kwijtschelding te verlenen.

R. M. Z. t/ Pauwels.

Gezien de akte van hoger beroep, in het Nederlands opgesteld, vrij van zegel en registratie, en op 23 Augustus 1949 door de deurwaarder Sioen, van Brugge, betekend tegen een vonnis, in het Nederlands op tegenspraak verleend door de heer Vrederechter van het derde kanton Brugge, op 8 Juli 1949, zijnde dit vonnis alhier regelmatig vertoond;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is in de vorm en tijdig werd ingesteld; dat het derhalve ontvankelijk is;

Overwegende dat de oorspronkelijk eis ertoe strekt betaling te bekomen ener som van 21.789,— frank voor bijdragen en bijslagen voor Maatschappelijke Zekerheid, vermeerderd met het bedrag der verwijlrenten tegen 5 % 's jaars tot de dag der volledige betaling en der gerechtelijke intresten; dat eiser verder voorbehoud maakt om betaling te eisen van bijdragen en bijslagen van bijdragen, die hem vanaf heden zouden verschuldigd zijn of die hem verschuldigd zouden worden in de loop van het geding;

Overwegende dat de eerste rechter verweerder slechts veroordeelt in de betaling van de hoofdsom en de gerechtelijke intresten; dat, indien eiser er niet afstand van doet, de Rechtbank niet bevoegd is kwijtschelding van bijslagen en verwijlrente te verlenen; dat de eerste Rechter ook geen akte van het gevraagde voorbehoud gaf;

Overwegende dat verweerder tegenover de eis van aanlegger geen opmerkingen maakt;

Om deze redenen:

De Rechtbank, wijzende op tegenspraak en in hoger beroep; alle andere besluiten als ongegrond verwerpende, ontvangt het hoger beroep en verklaart het gegrond, doet het eerste vonnis te niet en, opnieuw wijzende, veroordeelt geïntimeerde om aan appellant te betalen de som van 21.789,— frank, vermeerderd met de verwijlrente tegen 5 % 's jaars tot de dag der volledige betaling en met de gerechtelijke intresten.

Geeft akte aan appellant dat hij zich het recht voorbehoudt, om later betaling te eisen van bijdragen en bijslagen van bijdragen, die hem vanaf heden zouden verschuldigd zijn of die hem verschuldigd zouden geworden zijn in de loop van het geding;

Verwijst geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen.

NOOT: Zie in dit nummer ook vonnis Rechtbank Kortrijk, 15 December 1949, met noot.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

15 December 1949.

Voorzitter: M. de Necker.

Rechters: M.M. Kerckhove en Dhanens.

Advocaten: Mrs. Lercangée en Roelands.

1. Wetsbesluit. — Rechtsgrond. — Beperkte uitlegging.
2. Rijksmaatschappelijke zekerheid. — Geschillen tussen R.M.Z. en werkgevers. — Bevoegdheid van de vrederechter. — Vatbaarheid voor hoger beroep. — Geldigheid van het wetsbesluit van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid. — De in voormeld wetsbesluit bedoelde interesten en bijslagen zijn van fiscale aard. — Ingebrekestelling niet vereist. — De aannemer is schuldenaar van de R.M.Z., niet de aanbesteder al betaalt deze de lonen. — De vorderingen van het R.M.Z. zijn bevoorrecht.

1. De bepalingen van wetsbesluiten moeten altijd eng en beperkend worden uitgelegd; zij vinden inderdaad hun rechtsgrond in art. 78 der Grondwet, krachtens hetwelk de Koning geen andere macht heeft dan die welke de Grondwet en de bijzondere krachtens de Grondwet uitgevaardigde wetten hem uitdrukkelijk toekennen.

Alleen aan de wetgevende macht, krachtens art. 26 der Grondwet gezamenlijk uitgeoefend door de Koning, de kamer van volksvertegenwoordigers en de senaat, komt de bevoegdheid toe tot regeling van de materie, welke bij de Grondwet uitsluitend aan haar is toevertrouwd, doch het is haar niet verboden de Koning te machtigen bindende bepalingen uit te vaardigen betreffende een andere materie, welke normaal, maar niet bij uitsluiting, behoort tot het gebied van de bevoegdheid der wetgevende macht.

In dat geval handelt de Koning als bestuurlijke macht en krachtens delegatie. Daar deze macht bij uitzondering aan de Koning is toegekend moeten de krachtens deze machtiging genomen besluiten streng en beperkend worden uitgelegd.

2. Art. 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944, gewijzigd bij art. 2 van het wetsbesluit van 6 September 1946 moet aldus worden uitgelegd, dat geschillen tussen de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en de betrokken werkgevers, ook als deze handelaar zijn, vallen onder de bevoegdheid van de vrederechter, welke ook de waarde van het geding moge zijn, en dat de door de vrederechter in

die zaken gewezen vonnissen steeds vatbaar zijn voor hoger beroep.

Het Wetsbesluit van 28 December 1944 met de aanvullende besluiten betreffende de Maatschappelijke Zekerheid, voldoet aan de bij de wet van 7 September 1939 gestelde vereisten en is derhalve geldig.

De rechter heeft niet de macht om te oordelen, of de « hoogdringendheid en noodzakelijkheid » werkelijk aanwezig waren, indien het Wetsbesluit die aanwezigheid bevestigt; door daarover te oordelen zou de rechter inbreuk maken op het beginsel van de scheiding der machten.

De door het wetsbesluit van 28 December 1944 bepaalde bijlagen en verwijlinteressen hebben niet het karakter van een strafbeding naar burgerlijk recht maar zijn veelmeer van fiscale aard.

De in de artikelen 1139 en 1146 B. W. bedoelde ingebrekestelling is niet vereist voor de verschuldigheid van verwijlinteressen ter zake van Rijksmaatschappelijke Zekerheid, daar de betrekkingen tussen de werkgevers en de openbare instelling R. M. Z. beheerst worden, niet door het burgerlijk doch door het publiek recht.

Blijkens art. 1 van het Besluit van de Regent d.d. 6 September 1946 zijn de interesten en bijlagen sinds de inwerkingtreding van dat besluit (1 Oct. 1946) verschuldigd zonder voorafgaande aanmaning.

Krachtens het wetsbesluit van 28 December 1944 is de werkgever schuldenaar tegenover de R. M. Z. zowel van zijn eigen omslagen als van die zijner werklieden. Werkgever is hij, die aanwijzingen en bevelen kan geven aan de werknemer in de uitoefening van diens werk.

Werkgever en dus schuldenaar is derhalve de aannemer, ook al betaalt hij de lonen niet, en niet de aanbestedder ook al betaalt deze de lonen.

In casu blijkt niet, dat de aannemer aan de aanbesteders last zou hebben gegeven de omslagen aan de R. M. Z. uit te betalen.

De vorderingen van de R. M. Z. zijn bevoorrecht krachtens de bepalingen van de sociale wetgeving, die bestond vóór de invoering van het wetsbesluit van 28 December 1944 en door dit laatste niet werden opgeheven.

R. M. Z. t/ Roelandt q.q.

Overwegende dat appellante hoger beroep instelt tegen het vonnis op tegenspraak tussen partijen gewezen door de rechtbank van vrede van het kanton Meenen dd. 9 Februari 1949, waarbij aan appellante het recht op bijslag, verwijlinteressen en verzuimsanctie ontzegd werd bij gebrek aan enige aanmaning; geïntimeerde qualitate qua de som van 68.902 fr. in het bevoorrecht passief van de faillite Dessaët moest opnemen, en de uitspraak op de eis betreffende het vierde kwartaal 1946, het eerste en tweede kwartaal 1947 voorbehouden werd tot na vaststelling der bedragen in gemeen overleg met de heren Vandorpe en Denys;

Overwegende dat appellante beweert dat de eerste rechter het toekennen van bijslag, verwijlinterest of verzuimsanctie ten onrechte geweigerd heeft, omdat uit de wetgevende teksten blijkt dat geen aanmaning geëist wordt om deze te doen lopen, en dat, ware het niet zo — quod non — de eerste rechter zekere beginselen van burgerlijk recht op een materie van politiek recht toegepast heeft, welke aan die beginselen niet onderworpen is, en, eindelijk, dat de eerste rechter de

uitspraak op het overige voorbehouden heeft, zulks terwijl de schuld goed uitgerekend was;

Overwegende dat geïntimeerde q.q., incidenteel beroep instelt;

Dat hij de bevoegdheid ratione materiae van de eerste rechter betwist; dat hij de wettelijkheid en geldigheid van het Besluit van de Regent van 28 December 1944 betwist, alsook die der daarop uitgevaardigde aanvullende besluiten; dat hij aanvoert dat de eerste rechter terecht geen bijslag of verwijlinterest heeft toegekend, daar vertoef of aanmaning wel werden geëist; dat eindelijk de eerste rechter met recht de sommen, verschuldigd voor het vierde kwartaal 1946 en het eerste en tweede kwartaal 1947, en waarvan het bedrag niet blijkt uit aangiften door gefailleerde ingediend, niet van meet af aan heeft toegekend, daar zij door appellante op de meest willekeurige wijze werden berekend;

1. Aangaande de bevoegdheid ratione materiae :

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat de eerste rechter onbevoegd was, omdat het bedrag van het geschil of de waarde van de eis 10.000 fr. te boven ging;

Dat ter zake de Vrederechter alleen maar kon bevoegd zijn in de perken zijner algemene bevoegdheid, daar de wetgever hem geen bijzondere bevoegdheid toekent;

Overwegende dat appellante zich beroept op art. 12, par. 1, al. 3 van de B. W. van 6 September 1946;

Overwegende dat de bepalingen der besluitwetten altijd eng en beperkend moeten uitgelegd worden;

Overwegende dat zij inderdaad hun rechtsgrond vinden in art. 78 der Grondwet, waarin wordt bepaald dat de Koning geen ander macht heeft dan die, welke de Grondwet en de bijzondere krachtens de Grondwet uitgevaardigde wetten hem uitdrukkelijk toekennen;

Overwegende dat krachtens artikel 26 van de Grondwet de wetgevende macht gezamenlijk uitgeoefend wordt door de Koning, de kamer van volksvertegenwoordigers en de senaat;

Overwegende dat aan de aldus bepaalde wetgevende macht alleen de bevoegdheid toekomt tot regeling van deze materie of stof, welke grondwettelijk aan haar uitsluitend wordt toegekend, maar aan haar niet verboden is de Koning bij wijze van uitbreiding van machten te machtigen bindende bepalingen te nemen betreffende een ander materie, welke normaal, maar niet bij uitsluiting, in het kader valt van de bevoegdheid der wetgevende macht (Vauthier : Loi du 16-7-1926 et les pleins pouvoirs; Wodon : à propos de la loi dite des pleins pouvoirs, Bull. de l'Académie Royale de Belgique, T. XIII, 1927, bl. 292; Nouvelles : Lois politiques et administratives, T. II, bl. 142, n°s 407 en 407bis).

Overwegende dat in dit geval de Koning handelt als bestuurlijke macht en bij delegatie (Verbr. 27-1-1943; Pas. 1943, I, bl. 33);

Overwegende dat dan ook in dit geval, de macht aan de Koning toegekend uitzonderlijk zijnde, de besluiten, op grond dezer machtiging genomen, streng en beperkend moeten worden uitgelegd;

Overwegende dat voorzeker hierdoor moeilijkheden kunnen ontstaan, moest om reden der gebrekkige techniek van de wetsbesluiten, welke niet opgehield zijn door memories van toelichting — de memorie aan de Koning is meestal totaal onvoldoende — noch verklaard door besprekingen en debatten in de wetgevende kamers;

Overwegende dat artikel 2 van de B. W. van

6 September 1946 artikel van de B. W. van 28 December 1944 wijzigd;

Dat al. 3 van dit gewijzigd artikel als volgt luidt : « De betwistingen tussen de rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid (office national de sécurité sociale) en de onderworpen werkgevers, zelfs handelaars, vallen in de bevoegdheid der burgerlijke rechtsmachten. De Vrederechter beslist in eerste aanleg, welke ook de waarde van het geding weze »;

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat deze tekst alleenlijk de aanleg betreft en niet de bevoegdheid;

Dat de bepaling een dubbel doel beoogt; eerst deze geschillen aan de rechtbanken van koophandel te onttrekken en daarbij deze altijd vatbaar te maken voor hoger beroep, zonder het beloop van de aanleg te wijzigen;

Overwegende dat de wettekst natuurlijk kreupel en onlogisch is, daar immers de rechtbanken van eerste aanleg vonnissen in hoger beroep betreffende de beslissingen der vrederechten, hetgeen « ipso facto » de rechtbanken van koophandel uitsluit, indien de rechtbank van vrede alleen bevoegd is in eerste aanleg, zodat de vermelding van de uitsluitende bevoegdheid der burgerlijke rechtsmachten overbodig was;

Overwegende dat ook « bevoegdheid » en « aanleg » moeten worden onderscheiden;

Overwegende nochtans dat deze uitsluitende bevoegdheid van de vrederechter in eerste aanleg, welk ook het bedrag van de eis weze, geen innovatie is van de wetgever van 1946;

Dat de vroegere wetgeving reeds deze bevoegdheid aan de vrederechter had toegekend, wat betreft geschillen aangaande bijdragen van sociale aard; dat de wet van 4 Augustus 1940, in haar artikel 119, op de kindertoeslagen aan loontrekkenden — sector opgenomen in de Maatschappelijke Zekerheid — deze bijzondere bevoegdheid aan de vrederechter reeds toekent;

Dat in aanwezigheid der dubbelzinnige en onduidelijke termen van artikel 2 B. W. 6 September 1946, en in afwezigheid van alle noemenswaardige voorafgaande werkzaamheden, het behouden der bevoegdheid, ingesteld door de wet van 1940, moet verkozen worden boven haar wijziging, om reden der beperkende interpretatie van de B. W.;

Overwegende dat de wet van 20 Mei 1949 (Staatsblad 12-6-49) impliciet artikel 12 van de B. W. van 28 December 1944 gewijzigd door de B. W. van 6 September 1946, geïnterpreteerd of uitgelegd heeft, wanneer zij zegt dat de bepalingen van art. 12 B. W. van 28 December 1944 toepasselijk zijn sedert 1 Oktober 1946 op de werkgevers en werknemers, bepaald in art. 2 dezer B. W. onder meer « ... deze waarbij, aangaande de geschillen tussen de R. M. Z. en de onderworpen werkgevers, de vrederechter bevoegd is welke ook de waarde weze van het geding »;

Dat immers uit het verslag van verslaggever Bracops in de kamer van volksvertegenwoordigers blijkt dat « ... bij die gelegenheid wordt herinnerd aan de bepalingen betreffende de verhoging van bijdragen en de bevoegdheid van de vrederechter, die thans op al de onder de toepassing van die regeling vallende werkgevers worden toegepast, doch niet op eenvormige wijze worden verklaard. Het is derhalve om eenheid in de rechtspraak te bereiken, die onontbeerlijk is voor de goede werking van het stelsel der Maatschappelijke Zekerheid, dat de tekst van die paragraaf bovendien een algemeen verklarende betekenis heeft »;

Dat dus de vrederechter wel bevoegd is (in die zin : Vrederecht 2de kanton Brussel, d.d. 9-2-49, i/z. R.

M. Z. t/ Belleflamme; id. 9-2-49, i/z. R. M. Z. t/ Sté Bruxelloise du Gaz; Rechtb. eerste aanleg Brussel, zetelend in hoger beroep : 14-7-47 i/z. R. M. Z. t/ Halbeil; — contra : Vrederecht Charleroi : 5-2-49 i/z. R. M. Z. t/ Soupply);

2. Aangaande de geldigheid van de B. W. van 28 December 1944, en aanvullende, op de Maatschappelijke Zekerheid :

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat de besluitwetten van 28 December 1944, en aanvullende besluitwetten niet geldig zijn omdat zij genomen werden buiten de voorwaarden gesteld door de wet van 7 September 1939, waarop zij berusten;

Overwegende dat de wet van 7 September 1939 door de wet van 14 December 1944 aangevuld werd;

Overwegende dat alle beide wetten, zoals hoger uiteengezet, beperkend moeten worden uitgelegd, daar zij aan de Koning een uitbreiding van machten toekennen, door hem toe telaten wetteksten uit te vaardigen in een materie, welke normaal, echter niet bij uitsluiting aan de wetgevende macht voorbehouden worden, zoals bepaald door artikel 26 van de Grondwet;

Overwegende dat het uitvaardigen door de Koning van wetskrachtige bepalingen op grond dezer wetten, ondergeschikt wordt aan volgende voorwaarden: 1) dat er noodzakelijkheid en hoogdringendheid weze; 2) dat de besluiten, genomen op grond van deze bepalingen, beraadslaagd worden in de ministerraad; 3) dat de getroffen beschikkingen in het kader vallen der stof omschreven in de wetten van 7 September 1939 en 14 December 1944; 4) dat zij genomen werden binnen het bepaald tijdperk, d.w.z. tot op de dag, bepaald bij K. B. voor het terugbrengen van het leger op voet van vrede;

Overwegende dat de wet van 14 December 1944 de wet van 7 September 1939 uitbreidt, o.m. door aan de Koning toe te laten wetskrachtige bepalingen te nemen « om het inrichten der Maatschappelijke Zekerheid door het aanvullen of wijzigen der wetgeving op de maatschappelijke verzekeringen en de kindertoeslagen » en dit ten einde de werkloosheid te bestrijden;

Overwegende dat de B. W. van 6 September 1946 genomen werd vóór het terugbrengen van het leger op voet van vrede; dat zij in terminis de noodzakelijkheid en hoogdringendheid vaststelt, alsook dat zij opgesteld werd op voorstel van de minister van arbeid en advies der ministers, die beraadslaagd hebben in ministerraad;

Overwegende dat geïntimeerde weliswaar beweert dat er geen werkloosheid bestond, de getroffen maatregel dus overbodig was om deze te bestrijden, zodat de B. W. op dit punt buiten het kader valt van de wet van 14 December 1944, artikel 6 b;

Overwegende dat deze bewering in strijd is met de vaststelling van de hoogdringendheid en noodzakelijkheid, bevestigd door de B. W.;

Dat het niet in de macht ligt van de rechtbank deze vaststelling tegen te spreken, in zover zij bevestigd wordt door de B. W., en niet strijdig is met haar tekst of inhoud (Verbr. 27-1-1943; Pas. 1943, I, bl. 33; Verbr. 10-2-1943; Pas. 1943, I, bl. 61; Verbr. 30-3-42; Pas. 1942, I, bl. 75) zonder in te druisen tegen het principe der scheiding van machten (Verbr. 12-10-1896); Pas. 1896, I, bl. 278; 24-3-1902; Pas. 1902, I, 184; 31-5-1927, Pas. 1926, I, bl. 394);

Overwegende dat geïntimeerde, q.q. tegenwerpt dat, moest nog aangenomen worden dat de B. W. van 28 December 1944 niet ongeldig is in zijn geheel, die

harer bepalingen minstens ongeldig zijn, welke burgerlijke sancties stellen zoals de bijlagen van 10 en 20 %, en de interesten, terwijl de wet van 14 December 1944 alleenlijk fiscale en penale sancties toelaat;

Overwegende dat de verplichtingen, spruitende uit de inrichting der Maatschappelijke Zekerheid, noch voor de werkgevers, noch voor de werknemers, noch voor de kas, het karakter hebben van burgerlijke verbintenissen;

Dat het voor de overheid opgelegde prestaties zijn met het oog op het behouden van de sociale vrede;

Dat de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid een openbare instelling is (art. 9 B.-W. 28 Dec. 1944), d.w.z. een zedelijk wezen van openbaar recht, dat als een zelfstandig en afzonderlijk orgaan van de collectiviteit zekere bijzondere algemene diensten vervult (Vauthier : Dr. administ., bl. 153; Wigny : Dr. adm., bl. 32; Giron : Dict. dr. adm., T. I, bl. 405; Planiol et Ripert : Dr. civ., T. I, bl. 771 en bl. 79; Michoud : La théorie de la personne morale, T. I, bl. 205; Ducocq : Dr. adm., T. II, n° 1333; Berthelemy : Dr. adm., T. III, bl. 35; Hauriou : Précis de dr. adm., bl. 433; De Page : Dr. civ., T. I, bl. 450; Verbr. 19 Febr. 1942, Pas. 1942, I, bl. 48);

Dat het derhalve een organisme is van politieke aard;

Dat de betrekkingen tussen de Rijksdienst en de werkgevers, aan de verplichtingen der Maatschappelijke Zekerheid onderworpen, geen zuiver karakter van burgerlijk recht hebben;

Dat de bijlagen en bijdragen dus niet het karakter hebben van een strafclausule van burgerlijk recht, maar veeleer een fiscaal karakter dragen;

Dat dus het besluit op dit punt ook geldig is;

3° Ten gronde :

Overwegende dat geïntimeerde beweert : 1° dat de interesten niet verschuldigd zijn bij gemis aan in mora stelling of aanmaning; 2° dat het bedrag der bijdragen, verschuldigd voor het 4de kwartaal 1946 en het eerste en tweede kwartaal 1947, niet vaststaat, daar het niet blijkt uit aangiften door gefailleerde gedaan; 3° dat voor deze bedragen de meesters van het werk aansprakelijk zijn en niet gefailleerde; 4° dat de som van 68.902 fr. niet bevoorrecht is;

a) aangaande het verschuldigd zijn van interesten :

Overwegende dat de « in mora stelling » de daad is waardoor de schuldenaar aangemaand wordt om zijn verbintenis te vervullen (De Page : T. III, bl. 80);

Dat deze stof in het burgerlijk recht geregeld is door de artikelen 1139 en 1146 B. W. B.;

Overwegende dat de verplichting der aanmaning berust op het vermoeden dat de schuldeiser, die op de vervaldag de betaling der schuld niet eist, de verlenging van de termijn impliciet toestaat;

Overwegende echter dat deze principes ter zake niet toepasselijk zijn;

Dat immers de betrekkingen tussen werkgever en de openbare instelling R. M. Z. beheerst worden door het publiek recht;

Dat ter zake de verlenging van termijn, na de vervaldag, impliciet niet vermoed wordt, daar, buiten het kader der wet, het bestuur van zijn rechten niet afstand mag doen;

Overwegende dat het B.-R. van 16 Januari 1945 in zijn artikel 9 expliciet de « in mora stelling » voorzag in geval van gemis of vergissing vanwege de werkgevers in het vervullen hunner verplichtingen;

Dat echter dit artikel 9 door artikel 1 van het B.-R. van 7 September 1946, genomen bij toepassing van de B.-W. van 6 September 1945, vervangen werd

door een nieuw artikel, waarin de aanmaningen weggelaten waren;

Dat deze B.-W. in werking trad op 1 October 1946;

Overwegende dat van die datum af de interesten en verhogingen verschuldigd zijn zonder voorafgaande aanmaning;

Overwegende dat deze B.-W. niet terugwerkt, in die zin dat hij niet bepaalt dat de interesten en verhogingen verschuldigd zijn op de sommen, eisbaar op 1 October 1946, dewelke van dan af van rechtswege onder toepassing vallen van de nieuwe bepalingen;

Overwegende dus dat appellante gerechtigd is de interesten en verhogingen te berekenen op de sommen, verschuldigd op 1 October 1946;

b) aangaande het bedrag der aanslagen voor het vierde kwartaal 1946, en eerste en tweede kwartaal 1947 :

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat dit bedrag niet vaststaat bij gebrek aan aangifte, door werkgever ingediend;

Dat appellante beweert dat deze berekening door haar werd gedaan, na onderzoek der bescheiden, op grond der lonen tijdens bewuste periode uitbetaald;

Overwegende dat geïntimeerde dit betwist;

Overwegende dat noch de bescheiden, noch de gedetailleerde en breedvoerige berekening aan de rechtbank voorgelegd worden;

Dat dus een deskundig onderzoek nodig is;

a) aangaande de debietie der schuld, wat betreft deze laatste periode, door de meesters van het werk, en niet door gefailleerde :

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat het bedrag der aanslagen voor het 4de kwartaal 1946 en 1° kwartaal 1947 verschuldigd is door de meesters van het werk;

Overwegende dat hij inderdaad aanvoert dat, ingevolge akkoord, gefailleerde sedert einde 1946 zijn werkvolk niet meer betaalde, maar dat deze betalingen gedaan werden door de meesters van het werk;

Overwegende dat krachtens de B.-W. van 28 Dec. 194, de bepalingen ervan toepasselijk zijn op de werkgevers en werknemers, gebonden door een verhuuring van werk of diensten;

Overwegende dat de werkgever de schuldenaar is ten aanzien van de R.M.Z., dat hij krachtens artikel 3 aansprakelijk is voor de betaling van de omslagen zijner werklieden, zowel als voor de betaling van zijn eigen omslagen;

Overwegende dat de werknemer diegene is, welke in een band van ondergeschiktheid staat tegenover de werkgever, ten wiens voordeel hij werk presteert, en de werkgever diegene is, welke richtlijnen en bevelen geven mag aan de werknemer, in het verrichten van zijn werk;

Overwegende dat geïntimeerde hoegenaamd niet bewijst of aanbiedt te bewijzen dat de meesters van het werk het gezag voerden over de werklieden;

Dat het derhalve onverschillig is of zij ja dan neen de lonen betaalden;

Overwegende dat geïntimeerde tevergeefs artikel 2 B.-W. van 6 September 1946 inroept;

Overwegende dat geïntimeerde het ingeroepen mandaat of de lastgeving, aan de meesters van het werk zagezegd gegeven, om voor gefailleerde en in zijn plaats de stortingen te doen aan de R.M.Z., hoegenaamd niet bewijst;

Dat dit mandaat door geschrift zou moeten bewezen worden;

Overwegende dat het mandaat, voorzien door artikel 2, de lastgeving is de omslagen te betalen aan de

R.M.Z., d.w.z. die, verschuldigd zowel door afhouding op het loon van de werknemers als door de werkgever zelf;

Dat geïntimeerde niet bewijst dat de werkgever ooit zulk mandaat aan de meesters van het werk opgedragen heeft, mandaat dat geen verband houdt met het louter betalen aan de werkmans van dit gedeelte van het loon dat hem in speciën toekomt;

d) *aangaande het voorrecht* :

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat er geen voorrecht bestaat ten gunste van de R.M.Z. voor de schulden ontstaan vóór 1 October 1946, daar een voorrecht alleenlijk toegestaan wordt door artikel 3 B.-W. van 6 September 1946, dat de B.-W. van 28 December 1944 aanvult door een artikel 12bis betreffende het instellen van een voorrecht, dat rang neemt na het n° 4quator en 4quinquies van artikel 19 van de wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken;

Overwegende dat de voorrechten van enge interpretatie zijn en dat er geen voorrecht bestaat zonder uitdrukkelijke tekst;

Overwegende dat de organieke B.-W. van 28 Dec. 1944 op de Maatschappelijke Zekerheid, geen gewag maakt van enig voorrecht betreffende de aanslagen, de verhogingen, intresten en boeten;

Dat zij niet expliciet de wettelijke bepalingen opsomt, welke zij opheft of intrekt;

Dat wel integendeel zij in zekere bepalingen uitdrukkelijk verwijst naar de vigerende maatschappelijke wetgeving;

Overwegende dat dus van de vroegere bepalingen alleen deze opgeheven zijn, welke impliciet of expliciet in strijd zijn met de B.-W. van 28 December 1944;

Dat het voorrecht, uitdrukkelijk voorzien door de wetten welke de Maatschappelijke Zekerheid voorafgingen, dus behouden blijft;

Dat er dus geen spraak kan zijn van terugwerkende kracht, daar waar de B.-W. uitdrukkelijk een voorrecht voorziet, dat krachtens de vroegere wetgeving bestond ten bate der verschillende takken, in de Maatschappelijke Zekerheid opgegaan, en door de organieke B.-W. van 28 December 1944 niet opgeheven werd;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Verklaart het hoofdberoep en het incidenteel beroep ontvankelijk en ten dele gegrond;

Zegt voor recht dat de eerste rechter wel bevoegd was;

Zegt voor recht dat de B.-W. van 28 December 1944, en aanvullende besluiten op de Maatschappelijke Zekerheid, geldig zijn;

Zegt voor recht dat de bepalingen betreffende de bijslagen en verhogingen van 10 en 20 % op de aanslagen geldig zijn;

Bekrachtigt het bestreden vonnis wat betreft het opnemen in het passief van de failliete boedel van de schuldvordering van 68.902 frank voor het tweede en derde kwartaal 1946;

Bekrachtigt het wat betreft het toekennen van het voorrecht op die som, overeenkomstig artikel 12bis B.-W. 28 December 1944;

Hervormt het eerste vonnis voor het overige; doet het te niet, en, doende wat de eerste rechter had moeten doen,

Zegt voor recht dat appellante gerechtigd is de

bijslag, de verwijsintresten en de verzuimsintresten op de bijdragen te vorderen;

En, vooraleer uitspraak te doen betreffende sommen, verschuldigd voor het vierde kwartaal 1946, het eerste en tweede kwartaal 1947, stelt aan als deskundige (.....);

Zegt dat de deskundige zijn verslag neerleggen zal binnen drie maanden na aanvaarding zijner opdracht en het zal besluiten met de wettelijke eedformule;

Verwijst van nu af aan geïntimeerde qualitate qua in de helft van de kosten;

Behoudt de overige kosten voor.

NOOT : In verband met bovenstaande vonnis zie men Vrederecht Brugge, 21 November 1949, R. W. 1949-1950, 809, en Vrederecht Ronse, 21 November 1949, R. W. 1949-1950, 875, wat betreft het rechtskarakter van de bijslagen en verwijsintresten en de bevoegdheid van de rechter om de werkgever daarvan te ontheffen. Zie ook in dit nummer vonnis Rechtbank Brugge, 24 October 1949.

Wat betreft de bevoegdheid van de Vrederechter, zie men Rechtbank Gent, 20 Januari 1950, R. W. 1949-1950, 982, met noot van P. Pollet.

VREDEGERECHT TE BRUGGE

2e Kanton. — 12 December 1949.

Rechter : M. Van Rollegheem.

Advocaten : Mrs. Sabbe en Meuleman.

Buitengewoon huurrecht. — Termijn van dagvaarding. — Uitlegging van art. 33, lid 3, Huishuurwet. — Openbare orde. — Geen rechtsverwerking. — Kadastraal inkomen niet beslissend voor de huurwaarde op 1.8.1939.

Niettegenstaande zijn bewoordingen mag artikel 33, lid 3 van de Huishuurwet niet te absoluut worden geïnterpreteerd.

Onderscheid dient te worden gemaakt tussen de zittingen tot verzoening waarop ofwel de opgeroepene niet is verschenen, ofwel niet de geringste hoop meer bestaat om tot een akkoord te komen, enerzijds, en andere zittingen tot verzoening anderzijds.

Na laatst bedoelde zittingen kan ook na een maand nog worden gedagvaard.

Een andere uitlegging van bovenbedoelde wetsbepaling zou ten gevolge hebben, dat na de verzoeningscomparitie onderhandelingen tussen partijen of hun raadsliden onmogelijk zouden zijn wegens de korte dagvaardingstermijn.

Na een eerste verzoeningszitting kan de verzoeker opnieuw tot verzoening oproepen en daarna binnen de wettelijke termijn doen dagvaarden.

Daar de buitengewone huishuurwetgeving de openbare orde aangaat, mag de verhuurder niet geacht worden zijn recht op huurverhoging te hebben verwerkt door de aanvaarding van betaling van geringere huurtermijnen.

Het bedrag van het kadastraal inkomen is niet voldoende om de normale huurwaarde op 1 Augustus 1939 te bepalen van een perceel, dat op die datum niet verhuurd was.

Van Hoorickx t/Aernoudt-Jetteur.

Overwegende dat aanlegger eigenaar is van de « Grand Garage de la Gare » te Blankenberge, door gedaagde in huur gehouden;

Overwegende dat de eis strekt tot de huurprijsvaststelling op 1 Augustus 1939, vermeerderd met 100 %;

Overwegende dat gedaagden de niet-ontvankelijkheid van de eis opwerpen (art. 33 al. 3 van de samengeordende huishuurwet) en subsidiair de ongegrondheid;

1) *Nopens de ontvankelijkheid.*

Overwegende dat de vier volgende data dienen in het oog te worden gehouden :

- a) 19 Mei 1949 : zitting tot verzoening;
- b) 18 Oktober 1949 : dagvaarding;
- c) 3 November 1949 : zitting tot verzoening;
- d) 5 November 1949 : dagvaarding;

Overwegende dat art. 33 al. 3 voornoemd bepaalt dat, bij gebrek aan akkoord, binnen de maand dient te worden gedagvaard;

Overwegende dat niettegenstaande de termen van voornoemde wettekst, deze niet te absoluut mag worden geïnterpreteerd;

Overwegende dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de zittingen tot verzoening, op welke de opgeroepene niet verschijnt ofwel niet de minste hoop op akkoord wordt overgelaten en de andere zittingen tot verzoening; dat in dit laatste geval ook na een maand mag worden gedagvaard;

Overwegende dat alle andere uitlegging tot gevolg zou hebben dat alle onderhandelingen, na de verzoeningszitting gevoerd, tussen partijen of hun raadsliden, onmogelijk zouden worden gemaakt gezien de korte dagvaardingstermijnen;

Overwegende dat ter verzoeningszitting van 19 Mei 1949 gedaagden of iemand voor hen verschenen; dat gedaagden niet beweren dat van af dan alle onderhandelingen afgebroken werden; dat de bij dagvaarding dd. 18 Oktober 1949 aanhangig gemaakte zaak volgens aanlegger met goedvinden van gedaagden werd geschrapt, hetgeen deze laatsten niet tegenspreken;

Overwegende dat op de verzoeningszitting van 3 November 1949 gedaagden niet verschenen en dat twee dagen later opnieuw gedagvaard werd;

Overwegende dat om bovenaangehaalde reden wel degelijk mocht gedagvaard worden méér dan een maand na de verzoeningszitting, zodat de tweede oproeping tot verzoening overbodig was;

Overwegende dat overigens aangenomen wordt dat de verzoeker opnieuw ter verzoening mag doen oproepen en dan binnen de termijn doen dagvaarden. (Lahaye et Vankerckhove Commentaire, N. 306, Brussel, Hoger Beroep, 21-5-1948; Vrederecht Fléron, dd. 28-5-1948 in Jur. Liège dd. 3-7-1948, bl. 303; Contra : Vrederecht Gent II dd. 10-6-1948. Zie ook : Lahaye et Vankerckhove : Chronique de jurisprudence in J.T. : dd. 20-3-1949, Hoger Beroep Brussel dd. 15-3-1946 in J.J.P. : 1946, bl. 89);

Overwegende dat de eis dan ook ontvankelijk is;

2) *Ten gronde :*

Overwegende dat de huishuurwetgeving de openbare orde aangaat; dat derhalve de aanvaarding van de huurbetalingen na 1 Augustus 1949 niet afdoet aan het recht van de verhuurder;

Overwegende dat bedoeld perceel in 1949 niet verhuurd was; dat het bedrag van het kadastraal inkomen niet afdoende is om de normale huurwaarde op 1 Aug.

1939 te bepalen, zodat een deskundig onderzoek noodzakelijk blijkt;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, alle andere besluiten verwerpende en rechtdoende op tegenspraak en in eersten aanleg;

Verklaren de eis ontvankelijk;

En vooraleer ten gronde te vonnissen, bevelen aan partijen binnen de 15 dagen drie deskundigen aan te stellen en bij hun ingebreke blijven om tot die aanwijzing over te gaan, benoemen als deskundigen (.....) met opdracht de normale huurwaarde op 1 Augustus 1939 van bedoeld gebouw te bepalen;

Geven akte aan verweerders van hun voorbehoud nopens hun recht tot terugvordering van de huurgelden, door eiser wederrechtelijk geïnd boven de normale huurwaarde van het goed op 1 Augustus 1939.

Kosten voorbehouden.

Verklaren onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, spijs alle voorziening en zonder borg.

BIBLIOGRAPHIE

DEFESCHE Paul. — **Commentaar op het Wetboek der Zegelrechten.** — Brussel. — Drukkerij F. Van Buggenhoudt, Hamerstraat 5-9. — 1950. — 446 p.

Enkele tijd geleden hebben wij in ons bibliografisch overzicht de verdiensten onderlijnd van het Commentaar op het Wetboek der Zegelrechten, dat in de Franse taal was uitgegeven door de Heer Paul Defesche, directeur aan het Ministerie van Financiën.

Thans is van dit zeer verdienstelijk werk een Nederlandse uitgave verschenen, bewerkt door de Heer Jos Uyttenhove, bureelhoofd aan hetzelfde Ministerie.

Het zal de Vlaamse juristen een groot genoegen zijn dat dit voortreffelijk boek thans deel uitmaakt van onze Nederlandse juridische literatuur, des te meer dat deze uitgave op taalgebied aan alle vereisten voldoet.

De Heer Defesche was bijzonder bevoegd om dit werk te schrijven, daar hij de rol vervuld heeft van secretaris der commissie die het nieuwe wetboek der zegelrechten heeft uitgewerkt. Het commentaar is artikelsgewijze opgevat, doch elk artikel vormt als het ware een afzonderlijk tractaat waarin zijn betekenis en zijn praktische draagwijdte worden toegelicht aan de hand van een zeer uitgebreide juridische documentatie.

Het zal voorzeker sommige juristen, die minder thuis zijn in de fiscale wetenschap, verbazen welke subtiële rechtskundige problemen soms gesteld worden door de toepassing van het zegelrecht.

De auteur geeft bij het uitwerken van zijn commentaar blijk van een buitengewone grondige kennis in de meest verscheiden domeinen van het recht.

Het boek is voorafgegaan door een inleiding van de betreunde E. Genin, waarin deze de ontwikkeling schetst van het tot stand komen van het nieuwe wetboek der zegelrechten.

Het werk van de Heer Defesche is niet alleen een onmisbaar boek voor de praktijk, het is een voortreffelijk wetenschappelijk juridisch werk.

R. V.

VAN DER HEIJDEN E.J.J. — Aantekeningen bij de geschiedenis van het oude vaderlandse recht. — Eerste stuk (vijfde druk) en tweede stuk (vierde druk). — N.V. Dekker & Van de Vegt. — Nijmegen-Utrecht. — 1950. — 99 p. en 111 p.

Door al degenen die zich in meerdere of mindere mate interesseren aan de rechtsgeschiedenis zijn de aantekeningen van Prof. Van der Heijden der Universiteit van Nijmegen, over de geschiedenis van het oude vaderlandse recht, gekend en gewaardeerd. Dit werk heeft een uitzonderlijk groot succes gekend, daar zopas van het eerste stuk de vijfde druk en van het tweede stuk de vierde druk is verschenen.

Deze nieuwe druk is thans bewerkt door Prof. Hermesdorp der Universiteit van Nijmegen, die de literatuur bijwerkte en de teksten in de nieuwe spelling overbracht.

Voor degenen die het werk nog niet kennen dient er op gewezen dat de « aantekeningen » van Prof. Van der Heijden bedoeld zijn als een leidraad voor het onderwijs in de historische ontwikkeling van het vaderlandse recht. Zij vormen hoofdzakelijk een stramijn waarop de verdere uiteenzetting van de Nederlandse rechtsgeschiedenis dient gewoven te worden, doch dit stramijn heeft buitengewoon soliede kwaliteiten.

De verschillende perioden in de rechtsgeschiedenis worden op beknopte doch zeer rake wijze geschetst met de vermelding van een overvloedige bibliographie; van de bijzonderste monumenten der rechtsgeschiedenis worden enkele korte doch typische uittreksels gegeven.

Het eerste stuk behandelt de prae- en oud-Germaanse periode en de Frankische periode, terwijl het tweede stuk volledig gewijd is aan de leenheerlijke periode tot aan de Burgondische concentratie met als eindpunt de Unie van Utrecht.

Deze aantekeningen, hoe bescheiden ook opgevat, zullen voor degenen die er kennis van nemen, een scherpe prikkel zijn om belangstelling te wekken in de rechtsgeschiedenis.

R. V.

VAN HOUTTE Jean. — Société anonyme ou Société de Personnes, à responsabilité limitée. — Association des patrons et ingénieurs catholiques, Rue du Gouvernement Provisoire 17, Brussel. — 8 p.

Als overdruk uit het « Bulletin social des industriels » van Januari 1950 is de studie verschenen gewijd door Prof. J. Van Houtte aan de vergelijking tussen de Naamloze Vennootschap en de Personenvennootschap met Beperkte Aansprakelijkheid.

Bedoeld voor handelaars en zakenmensen is dit voortreffelijk overzicht van aard ook ten eerste de juristen belang in te boezemen.

De grote lijnen der economie van de N. V. en van de P. V. B. A. worden hier teruggebracht tot hun essentiële elementen, die dikwijls al te zeer in de praktijk uit het oog worden verloren.

Vooraf gaat een beknopte geschiedkundige ontwikkeling der N. V., die volgens de wens van de wetgever bestemd was om het kader te vormen van de zeer grote ondernemingen die beroep doen op het publieke spaarwezen.

Door de praktijk is echter op velerlei gebied de N. V. van haar eigenlijk doel afgewend geworden en het gunstig fiscaal regime waarvan zij heeft genoten heeft er toe geleid dat in vele gevallen deze maat-

schappelijke vorm wordt verkozen ook door kleinere ondernemingen.

De schrijver onderzoekt dan statistisch de toestand sedert de wetgever in 1935 wettelijke vorm heeft gegeven aan de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, hoofdzakelijk bestemd voor kleinere familie-ondernemingen en hij gaat de redenen na om dewelke dergelijke ondernemingen toch dikwijls de vorm der N. V. verkiezen, namelijk het fiscale voordeel, de mogelijkheid obligaties uit te geven en het gemak het kapitaal anoniem te houden en het vlot te kunnen verhandelen.

Zal de keus tussen de beide vormen van maatschappij in de toekomst nog mogelijk blijven?

De auteur schetst de jongste ontwikkeling der wetgeving alsook de ingediende wetsvoorstellen en komt tot het besluit dat de evolutie van het juridisch regime der maatschappijen waarschijnlijk gaat in de lijn van de toestand die thans in Nederland bestaat, waar onderscheid gemaakt wordt tussen de open en de gesloten N. V., waarbij enkel de eerste beroep doet op het groot publiek voor de samenstelling van haar kapitaal.

Deze evolutie schijnt nochtans in België volgens Prof. Van Houtte moeilijk te verwezenlijken ten gevolge van het bestaan van de P. V. B. A.-vorm.

De schrijver wijst op de Duitse en Italiaanse wetten op de naamloze vennootschappen, waar voor dergelijke maatschappijen een belangrijk minimum kapitaal geëist wordt en hij is de mening toegedaan dat in ons land de N. V. terug zal keren tot wat zij volgens de wetgever steeds had dienen te zijn, de maatschappelijke vorm der zeer grote ondernemingen, terwijl de kleinere familiale maatschappijen de vorm der P. V. B. A. zullen dienen aan te nemen.

Het behoort dat de wetgever deze evolutie zou aanmoedigen vooral door een aanpassing van het fiscaal regime.

R. V.

LES CODES LARCIER. — En cinq Tomes. — Compléments 1949. — Maison Ferdinand Larcier. — Brussel.

Met een bewonderenswaardige regelmatigheid zijn zopas de bijvoegsels verschenen van de bekende Codes Larcier in vijf boekdelen.

Deze bijvoegsels bevatten thans de wettelijke teksten tot op 1 Januari 1950. Het voordeel van deze uitgave bestaat er in dat het nieuwe bijvoegsel dit van het vorige jaar vernietigt en het de tekst mededeelt van al de belangrijke wetten en besluiten die de Codes Larcier, die uitgegeven werden in 1947, dienen aan te vullen.

Op deze wijze zijn de uitgevers er uitstekend in geslaagd hun uitgave der meest gebruikelijke wetteksten volledig op peil te houden en aan de practici een werkinstrument ter beschikking te stellen dat ze in de hoogste mate zullen waarderen.

De bijvoegsels bieden tevens het zeer interessant voordeel dat ze een overzicht geven van de evolutie der wetgeving der laatste drie jaren.

J. M.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Beslissing genomen door de Tuchtraad van de Orde der Advokaten bij het Hof van Beroep te Gent,vergaderd op 18 Maart 1950, aangaande het gebruik der talen.

I. Elk lid mag zich, voor de besprekingen die plaats vinden in de vergaderingen van de Raad of van de Orde, bedienen van de taal zijner keuze.

II. De processen-verbaal en de verslagen over de vergaderingen van de Raad of van de Orde worden gesteld in het Nederlands.

III. De beslissingen van de Tuchtraad, buiten deze genomen in disciplinaire zaken, worden verleend in het Nederlands. De Raad kan er, wegens de bijzondere draagwijdte die er moet aan gegeven worden, een vertaling in het Frans aan toevoegen.

IV. In disciplinaire zaken zullen de beslissingen, zowel als het voorafgaand onderzoek, gesteld zijn in het Nederlands. De beklagde advocaat die verklaart zich gemakkelijker in het Frans uit te drukken, zal mogen vragen dat de proceduur in het Frans zou voortgezet worden.

De Tuchtraad zal beslissen of op dit verzoek kan ingegaan worden.

V. De beslissingen in de zaken, die aan het scheids-gerecht van de Raad worden onderworpen, zullen gesteld zijn in de taal van het compromis.

VI. Alle mededelingen, uitgaande van de Raad en gericht tot de leden der Orde, worden gedaan in het Nederlands.

VII. Vorenvermelde bepalingen worden van 18 Maart 1950 af toegepast.

* * *

In zijn nummer van 22 Januari 1950 publiceerde het R. W. het verslag van een algemene vergadering van de Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent, waarop werd vastgesteld dat de tijd gekomen was waarop de Raad der Orde er toe mocht verzocht worden, zijn gehele administratieve activiteit in het Nederlands te voeren, en zich alleen nog van deze taal te bedienen voor alle andere verslagen, mededelingen, uitnodigingen en dies meer, zoals in alle andere Balies van het Vlaamse land reeds werd gedaan.

De overtuiging werd er uitgesproken dat de Raad der Orde en zijn Stafhouder het zich tot hun plicht en eer zouden aanrekenen onverwijld deze beslissing te treffen en door te zetten.

In het nummer van 5 Februari 1950 van het Journal des Tribunaux verscheen onder de hoofding «O Tempora, O Mores!» een klein artikel, waarin J. E. er zijn verontwaardiging over uitdrukt, dat enkele bladen dit verslag uit het R. W. hebben overgenomen. «... on est en droit de s'étonner de cette ingérence du Jeune Barreau dans l'activité du Conseil...» klaagt hij, en de Vlaamse Conferentie had dit verslag niet mogen laten publiceren. (Ook niet in het R. W.?)

Wij hebben het toen niet nodig geoordeeld op deze onrechtvaardige en ongegronde verwijten te moeten antwoorden.

We kunnen er alleen onze voldoening over uitdrukken, dat reeds op 18 Maart 1950 de Raad van de Orde een beslissing nam die aan de wensen van de Vlaamse Conferentie tegemoetkomt. De Raad kan

gefeliciteerd worden om die beslissing, welke éénstemmig genomen werd. Nu mag gelukkig vergeten worden de vorige beslissing van de Raad op taalgebied, zoals deze gepubliceerd werd in het R. W. van 5 November 1933 en 26 November 1933, en ook vermeld in de Pasinomie 1935 op blz. 415 bij de parlementaire bespreking van het ontwerp tot vernederlandsing van het rechtsleven. Die zwarte tijd is aldus ook te Gent gekeerd.

Over de tekst van de huidige beslissing willen we niet uitweiden.

Artikelen II en VI, waarin wordt medegedeeld dat alle processen-verbaal en verslagen, alsmede alle mededelingen gericht tot de leden der Orde, in het Nederlands zullen gedaan worden, hadden kunnen volstaan. In disciplinaire zaken immers is het gebruik van de talen voor het Vlaamse land geregeld door de wet van 15 Juni 1935, en deze volstaat. Een scheids-gerecht zal een nationale wet van het hoogste belang — zoals de taalwetgeving — niet ontduiken en de advocaten zullen zeker niet onbeleefd zijn in deze aangelegenheid... Mocht dan spoedig de tijd komen dat taalwetten wegens overbodigheid afgeschaft worden.

Moesten sommige, niet klare beschikkingen, van het nieuw reglement in de toekomst aanleiding geven tot praktijken, die afbreuk doen aan het beginsel dat geheel de activiteit van de Tuchtraad in het Nederlands dient gevoerd te worden, zal de Vlaamse Conferentie zeker niet nalaten nieuwe wensen te formuleren.

J. D.

Overzicht van de buitenlandse juridische literatuur

Nederland

- Douma A. J. S.* — Hoofdzaken en strijdpunten van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. — Martinus Nijhoff. 98 bl.
- Groot W. E. C. de.* — Nederlandse belastingwetten. — Alphen a.d. Rijn, N. Samsom.
- Hedel J. L. van.* — Levensverzekering. Amsterdam, Diligentia. — 68 bl.
- Heijden E. J. J. van der.* — Aantekeningen bij de geschiedenis van het oude vaderlandse recht. — Nijmegen, Dekker & Van de Vegt.
- Howving Ph. A. N. en W. L. Haardt.* — Vennootschapsrecht en medezeggenschap. — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink. 104 bl.
- Langemeijer G. E.* — Ons oordeel over wat recht moet zijn. — Rede. — 2e druk. — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 28 bl.
- Laus P. J.* — Het burgerlijk wetboek. Bew. voor de politie. — Leiden, A. W. Sijthoff. 233 bl.
- Meijers E. M.* — Het voorstel van L. V. V. S. (liquidatie van Verwaltung Sarphatistraat) aan haar schuldeisers. — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 18 bl.
- Monchy S. J. R. de.* — Algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuid-Holland. 4e dr. — Alphen a.d. Rijn, N. Samsom.
- Nierop H. A. van.* — Schets van het bankwezen. 3e dr. — Haarlem, De Erven F. Bohn. 224 bl.
- Pitlo A.* — Bewijs van verjaring naar het Nederlands

- burgerlijk wetboek. — 2e dr. — Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon. — IX, 288 bl.
- Rapport van het Centraal stembureau voor de verkiezing van de leden der Staten-Generaal in zake het ontwerp ener nieuwe kieswet. — 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf. 143 bl.
- Schreuder W. H. — Leidraad bij de politievakstudie. (Beknopt handboek voor de politie). Leiden, A. W. Sijthoff.
- Telders B. M. — Verzamelde geschriften. — 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. — 6^e deel. XX, 392 bl.
- Valkhoff J. — Het huurbeschermingsbesluit in de rechtspraak. 2e dr. — Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink. 114 bl.
- Verberne L. G. J. — De Nederlandse arbeidersbeweging in de negentiende eeuw. — 2e dr. — Amsterdam, P. N. van Kampen & Zoon. 195 bl.
- Weststrate C. — Handboekje voor voorzitters en secretarissen van verenigingen en voor directeuren en commissarissen van naamloze vennootschappen. 4e dr. — Alphen a.d. Rijn, N. Samsom. XIII, 143 bl.
- Wind J. M. A. — Grepen uit de contrôle der gemeentefinanciën. 2e dr. Arnhem, G. W. van der Wiel en C^o. 75 bl.

Frankrijk

- Blegean A. — Traité de législation maritime. T. I. Police administrative de la navigation maritime. — 304 p. — Société d'édit. géographiques, maritimes et coloniales.
- Bremard Frédéric. — Les droits publics et politiques des Français au Maroc. — 180 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- David René. — Traité élémentaire de droit civil comparé. — 555 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Decottignies Roger. — Les présomptions en droit privé — 328 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Decroux Paul. — Les sociétés au Maroc. — 460 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Desage René. — La réglementation des étrangers en France. — 260 p. — Berger-Levrault.
- Impert Jean. — Histoire du droit privé. — 136 p. — Presses univ. de France.
- Lambert Louis. — Cours de droit pénal spécial appliqué à l'information. — 975 p. — J. Desvigne et Co.
- Savatier René. — Du droit civil au droit public à travers les personnes, les biens et la responsabilité civile. 2e ed. 180 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- La technique et les principes du droit public. Etudes en l'honneur de Georges Scelle. T. I. en II. — 910 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Trotabas Louis. — Manuel de droit public et administratif. 1re année de capacité. — 240 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Waline M. et Soto J. de. — Le Conseil d'Etat égyptien, son organisation, sa jurisprudence. — 56 p. — Pichon et Durand-Auzias.

Engeland

- Bailey Stephen Kemp. — Congress Makes a Law. — p. XIV and 282. — (Columbia Univ. P.) O. U. P.
- Bown A. H. J. and Dove C. A. — Port Operation and Administration. — P. 295. — Chapman & H.
- Charlesworth J. — The Principles of Mercantile Law. — p. 396, 7th ed. Stevens.
- Chedlow Barry. — Company Law in a Nutshell. — p. 179. — Sweet & M.
- Frank Jerome. — Law and the Modern Mind. — p. 368. — Stevens.

- Fyze Asaf A. A. — Outlines of Muhammadan Law. p. 443. — (Indian Branch) O. U. P.
- Goldsmith Immanuel. — Padley's Questions and Answers on Torts. — p. 98, 3e ed. — Sweet & M.
- Hasluck E. L. — Local Government. p. 60. — O. U. P.
- Howe Ronald Martin. — Criminal Investigation. — p. 356. 4th ed. — Sweet & M.
- Jesse F. Tennyson. — Trial of Madeleine Smith. — p. 413. — 3rd ed. — Hodge.
- Lee R. W. — The Elements of Roman Law. With a Translation of the Institutes of Justinian. — p. XXIII and 489. 2nd ed. Sweet & M.
- Mackenzie Kenneth. — The English Parliament. — p. 207. — Penguin.
- Perry Charles E. — and O. Griffiths. — Executorship Law and Accounts. — p. 218. 9th ed. — Textbooks (British College of Accountancy).
- Schofield (A. Norman). — Parliamentary Elections. — p. 1135. — Shaw.
- Schwartz Bernard. — Law and the Executive in Britain. — p. 388. — C. U. P.
- Wheare Joan. — The Nigerian Legislative Council. Studies in Colonial Legislatures. Vol. IV. Tables and Map. — p. 265. — Faber.

Oostenrijk

- Führer Walter. — Das Kausalitätsproblem im italienischen Strafgesetzbuch vom 19.10.1930 und die Kausalitätslehre in der italienischen Strafrechtswissenschaft. — Wien 1947. — 113, VII.
- Obendorfer Franz Clemens. — Das Prinzip der fehlenden Verpflichtung zur Selbstanzeige im österreichischen Recht und sein Verhältnis zum § 8 des Verbotsgesetzes 1947. — Wien 1948.
- Reimer Otto. — Das österreichische Konkurs-, Ausgleichs- und Anfechtungsrecht. — Wien, Osterr. Staatsdruckerei 1949, XV, 532 bl.
- Schmid Karl. — Anfechtungsgrund und Antrag des Rechtsmittelwerbers im Rechtsmittelverfahren gegen Entscheidungen der ersten Instanz. — Wien, 1949.
- Wenda Anna. — Das Problem der Ehelösung in Österreich. — Wien 1948. — VIII, 119.
- Endres Robert. — Staat und Gesellschaft. — Wien : Osterr. Gewerkschaftsbund 1950. — 208 bl.
- Gold Helmut. — Die Bilanz und ihre Analyse. — Wien : Osterr. Gewerkschaftsbund 1949. 184 bl.
- Knoll August Maria. — Von den drei Wesenstheorien der Gesellschaft, Individualismus, Totalismus, Personalismus. — Wien : Manz 1949. 20 bl.
- Das Einkommensteuergesetz samt allen einschlägigen Vorschriften. — Wien : Manz 1949.
- Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Bearb. v. Franz Gschnitzer u.a.. — Wien : Osterr. Staatsdruckerei 1949.
- Müller Rudolf. — Lohnsteuer für den praktischen Gebrauch in allen Wirtschaftszweigen. — Wien I : Selbstverl. 1949. — 225 bl.
- Pigler Viktor. — Aus dem geltenden Arbeitsrecht. — Wien : Osterr. Gewerkschaftsbund 1949. 218 bl.
- Strunz Hermann. — Die Steuern des nichtbuchführenden Landwirts. — Wien : Osterr. Agrarverl. 1949, 144 bl.
- Klassiker der Staatskunst (Hrsg. : F. Wagner u. F. A. Westphalen). — Wien : Verl. Gemeinschaft. «Stifterbibliothek», Braumüller 1950.
- Messner Johannes. — Das Naturrecht. — Innsbruck, Wien : Tyrolia-Verl. 1950. 951 bl.

Duitsland

- Bielaczek F. u. R. Lass.* — Wegweiser und Formularbuch des gesamten Zivilrechts. — Nürnberg : Stoytcheff, 1949. 798 bl.
- Fuchs A.* — Handbuch des Steuerstrafrechts und Steuerstrafverfahrensrechts mit Geleitw. von Rolf Grabower. — Nürnberg, Stoytcheff, 1949. — 253 bl.
- Gierke J. von.* — Grosse deutsche Juristen der Vergangenheit in Reimsprüchen. — Stuttgart : Enke 1949. VIII, 40 bl.
- Kleditsch R.* — Die steuerliche Prüfung des Kleinbetriebs s. Gr. 21a.
- Loy H.* — Gemeindliche Auftrags- und Selbstverwaltungs-Angelegenheiten. — Stuttgart & Köln : Kohlhammer 1949. 78 bl.
- Mezger E.* — Probleme der strafrechtlichen Zurechnungsfähigkeit. — München : Verl. d. Bayer. Akademie d. Wissenschaften; Beck in Komm. 1949. 51 bl.
- Wüsthoff A.* — Handbuch des deutschen Wasserrechts s. Gr. 26.
- Zeller Fr.* — Aktuelle Gesetze. Bundesgrundgesetz, Besatzungsstatut, Hochcommissions-Charta, Wirtschaftsstrafgesetz 1949. — Nürnberg : Stoytscheff 1949.
- Bartsch G.* — Eingriffe der Polizei in Privatrechte. Grenzgebiete polizeilichen Einschreitens. — Rheinhäusen : Verl.-Anst. Rheinhäusen, 1949, 96 bl.
- Berg H.* — Gutachten und Urteil. — Stuttgart : Kohlhammer; Düsseldorf : Schwann 1949. 191 bl.
- Eichmann E.* — Lehrbuch des Kirchenrechts auf Grund des Codex juris canonici. — Paderborn : Schöningh 1950. — Wissenschaftliche Handbibliothek.
- Göttel H.* — Steuerrecht. — Stuttgart : Kohlhammer; Düsseldorf : Schwann 1949. 138 bl.
- Meyer O.* — Ordnung und Leitung des Geschäftsbetriebes bei den Justizbehörden in Geschäftsstelle, Kanzlei und Wachtmeisterei. — Minden/Westf. : E. W. Schulz 1949, 98 bl.
- Reuter F.* — Öffentliches Haushaltrecht. — Stuttgart : Kohlhammer; Düsseldorf : Schwann 1949. 102 bl.
- Schmidt E.* — Das neue westdeutsche Wirtschaftsstrafrecht. — Tübingen : Mohr 1950. 85 bl.
- Stiebritz H.* — Handbuch für das Patent-, Gebrauchsmuster- und Warenzeichenwesen. — Verden (Aller) : Verl. f. Wirtschaftsförderung (1949). 332 bl.
- Weimar W.* — Klausurhilfe für die Referendar- und Assessorprüfung. Köln : Pick 1949.
- Wiefels J.* — Deutsche Verfassungsgeschichte. — Stuttgart : Kohlhammer; Düsseldorf : Schwan 1949. 140 bl.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht. — 3e aflevering Maart 1950.

Bevoegdheid van de Raad van State. — Gemeenteraad. — Pensioenen. — Secretaris. — Stedebouw. — Werklozen. — Woningnood.

Nederlands Juristenblad. — Afl. 12 van 25 Maart 1950.

Prof. Mr. J. C. Van Oven, Verhoogde waakzaamheid en burgerlijke uitzonderingstoestand. — Mr. L. Erades, De verhouding tussen volkenrecht en nationaal recht in Nederland.

Arbitrale Rechtspraak. — Maart 1950 nr 351.

A. C. J. Van Heusden, Internationale arbitrage. — Rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — Nr. 4131 van 25 Maart 1950.

De redactie, Prof. Dr. P. J. A. Adriani. — Prof. Dr. P. J. A. Adriani, De ontwerpen tot wijziging en aanvulling van de registratiewet 1917 en de zegelwet 1917. — J. J. Terpstra, Enige opmerkingen over levering van onroerende goederen. — Y. D. C. Van Duyn, Rechterlijke en administratieve beslissingen inzake notariaat en fiscaalrecht.

Journal des Tribunaux. — Nr. 3846. - 26 Maart 1950.

Raoul Van der Made, Procédure civile et commerciale. — Rechtspraak.

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat. — Nr. 1.

Rechtspraak van de Raad van State met noten van : Josse Mertens, François Périn, H. Matton. — Rechtspraak van het Rekenhof met noot van H. Matton.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"